

Pbàèbrànìyà

tò ka kandí bhàrhwà

Yàrif bhàrhwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrif andítá àti ka karí bhàrhwà tí atdídò. Pbétè, ndí bhàrhwà-dòkpa nítè nzá ka nandí ale mà, ndirò ka kandí ka fifyò ale mà. Kárí ndàlà Kàgàwà bhà Òte náno ka kí ìndrú tò dhu bhéyi.

Dhu arí ndàlà ndí bhàrhwà nandí ale ràrif Mùyàhudí tó atdí mèkrístò, kà rí dhu àti «àlè t'ábhúna» tí nídhunf (1.1). Kení Ungbòta-Ayí tó Andítá mbéyi nyá, pbétè kení nzá Yésù ndí nyé tirò. Ídzì Mákérà navò kà tò ní kákà wemberè tí iñt ndí Yésù Krístò bhà dhu tó ngàmbì tí ale (2.3).

Yàrif bhàrhwà ò kóró ngari õ rí ndàlă ní ka nandí ale runí wà ndí ndàndí dhu fifyò ale mbéyi nyé dhu. Ndí bhàrhwà-ovò ní «Pbàèbrànìyà», yà angyí nyé ka kongónà Pbàyàhúdí ànzì rònná ovo (Uvt 2.11). Kà rí ndàlă mbèmbè Yésù ná'ù Pbàyàhúdí tó atdí mètò tò ka kandí dhu bhéyi. I pbákristò rò ka kavù atdídò, ràdò àmbe dhu ònzì dò ndíñf i adú tí i fifyò sòmà tó angyè mändò ò.

Bibiliyà dò dhu názè ábhò ale nyé ná'ù dhu yàrif bhàrhwà nandí ale randí ka angyinà rò àràbhù kumí ato tò Yésù Krístò ka kégù dhu-dzidò.

Bhàrhwà nandí ale azè ndòvò ní ÿyò òte-lùkpò. Kázè ndítè dhu, Kàgàwà rivi Idhùnà Yésù Krístò yà adzi õ rí' àkákà Ádrèngbà Kùhaní tí, ndirò rí' àlè tó nzérenga àba Kàgàwà rí ní àkákà perè tí. Yésù-otù õ, Kàgàwà anzì Ungbòta-Òwátá àlè'í mànà. Ndí Ungbòta-Òwátá nósè wà yà ayína tó tsí dònà, ndirò kewù wà wò ndí ayína tó tsí. Ndirò kázè dhu ní ndàbhà ndí bhàrhwà òzà rí ale-afí ròtsi obi, ndíñf ikò tí pòtsò fifyò a'uta õ, ndirò ndíñf oko tí atdí irítà õ tí nzínziya õ.

Bhàrhwà-nyítò ka kohù tí dhu

- Yésù Krístò-otù õ, yà adzi õ ale ràdò 'ùngbò Kàgàwà mànà dhu (1.1-2.18).
- Krístò-otù õ, Yésù ná'ù ale rìnè 'ìndrì Kàgàwà-tí'ò a'uta ná dhu (3.1-5.10).
- Yésù ní àlè tó obhóná Ádrèngbà Kùhaní Ungbòta-Òwátá õ dhu (5.11-10.39).
- Yésù ní Ádrèngbà Kùhaní dhòdhódhónga ná dhu (14.17-20).
- Yésù ná'ù ale àkà 'òko tí Kàgàwà mànà, ngékpà ale mànà, angyibhà tó ófò õ dhu (11.1-14).

Kàgàwà avò dhu ìndrú tò Idhùnà-otù õ dhu

(Yùw 1.1-14; Fil 2.6-11; Kòl 1.15-17; Èbr 10.12-14)

1 ¹ Angyi, Kàgàwà nóongónà dhu òvò àlè t'ábhúna tò pbànabí-otù õ. Kóngónà i dhu òvò ibí-gùna ndirò ibí ófò õ. ² Kòmbí, yà yà adzi õ dhu-tsè rí ndòdò òná idho õ, kavò dhu àlè tò Idhùnà-otù õ. Ndí Idhùnà-otù õ ní ndí kábhòlò yà adzi, ndirò ka ní ndí kàdò ìdònnà rònyà idzi kóró dhu dò. ³ Àbadhi ní ndí Kàgàwà bhà ádrèngbànga tó awáwù arí ndítè kpangba nyenatsì ale. Ndirò, àbadhi ní ndí Kàgàwà nyé arí'í tí dhu nítè. Kárí yà adzi õ kóró dhu òdò Òtèna, yà ádrèngbànga tó obi ná arí'í ní. Ndirò, àbadhi níitdègu ìndrú nú'ò rìlă Kàgàwà-nyíkpò õ fifyò nzérenga õ rò, ní kàdò òdzè òrà-akpà ò, ndàdò àdi Kàgàwà yà kóró dhu dò arí'í ádrèngbànga ná ale bhà fangà dònà rò. ⁴ Ndí dhu bhéyi ní ndí, Kàgàwà t'ídhùnà náangò Ádrèngbálé tí ròsè málàyíkà dònà. Obhó tí, Kàgàwà abhù kà tò ovo ní abádhí-ovò dònà fíndá ádrèngbànga ròse ovo.

Kàgàwà t'ídhùnà ní Ádrèngbále ròsè màlàyíká dònà dhu

(Zàb 2.6-12; Ìsa 9.5)

⁵ Obhó tí, Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíká nzínzì ɔ atdí màlàyíkà tò, ndàti:

«Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndì nòpè rò, ima ní Àban^a.»

Ndirò kǎvò nzá dhu atdí màlàyíkà mà nàndà dhu nǐ, ndàti:

«Ima, ima ni'iya kà t'Ábanà,

ndirò àbadhi ni'iya Idhùdu^b.»

⁶ Ndirò, yà ndì ndivi Idhùnà pbìndà sengba yà adzi dò òná kàsèmì ɔ, kǎvò dhu tdítòd ka nàndà dhu nǐ, ndàti:

«Pbàkà màlàyíká kóró nákà wà 'èlè ka^c.»

⁷ Màlàyíká nàndà dhu nǐ, kǎvò dhu ndàti:

«Ma mónzì i pbàkà màlàyíká, pbàkà kasutále,

rì'ì awe bhéyi ndirò, rì'ì èla réla kàzu-idà-dò bhéyi^d.»

⁸ Pbétè, Idhùnà tò Kàgàwà náavò dhu ndàti:

«Òo inyi Kàgàwà, Ádrèngbá kamà tò pbàkà tombi röngò àdò dhòdhòhónganà.

Nyi nyarí pbàkà Ádrèngbá kamà tò idzi ènda obhónanga tò mùgò nǐ.

⁹ Nyi nyózè obhónanga tò dhu, nyadò nzére dhu nóndrò.

Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, òo Kàgàwà, ima pbàkà Kàgàwà,

ma mútri nyi nyi'ì ádrèngbá kamà tí,

mòdhò dhèdhe àbhò rí indò akye dènu-tsírò,

madè nyidzi orá, nyosè kóró odfhìn dònà^e.»

¹⁰ Kàgàwà náavò dhu átò, ndàti:

«Inyi Ádrèngbälé, òpè tí kóró dhu rí 'òpè rò nyi nyabòlò ndi yà adzi, ndirò nyi nyabòlò ndi òrà-akpà ɔtsénu nǐ.

¹¹ Kóró kòkò dhu ríku ikü,

pbétè inyi, nyi nyádi séké.

Ndirò abádhí rí 'ìngyé 'ìngyé àdhàdhí ale-rò mèdzarà arí 'ìngyé dhu bhéyi.

¹² Nyi nyi abádhí-ঁngá nákpòrò àdhàdhí ka karí òbvuna ka kí ndì nìngyé mèdzarà àkpòrò dhu bhéyi.

Nyi nyi abádhí èwà àdhàdhí ka karí ale-rò mèdzarà èwà dhu bhéyi.

Pbétè inyi, nyi nyádi inyi kèle tí, ndirò pbàkà ípirònga rí nzì ikuf^f.

¹³ Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíká nzínzì ɔ atdí màlàyíkà tò, ndàti:

«Àdò idú fangà dònà rò,

ràrà àhà ma mí pbàkà òmvú nábhé nyobè dòya dhu òg.»

¹⁴ Ndirò, màlàyíká ní àdhí mà? Abádhí kóró ní Kàgàwà bhà mèkèngyé kèle, kákà ènzì ka karí àlana ale-nyikpó ní ale. Kárí abádhí ùvì ròwù ndì ndàkà ndigé ale dzènà nónzì.

^a1.5 Zàb 2.7

^b1.5 2Sà 7.14; 1 È nanzì 17.13

^c1.6 Tòr 32.43

^d1.7 Zàb 104.4

^e1.9 Zàb 45.7-8

^f1.12 Zàb 102.26-28

^g1.13 Zàb 110.1

Ínzá dhu àká kònzi Ádrèngbale Yésù íbhò Ògù tó Ote gàyà dhu

(Èbr 4.1; 12.25)

2 ¹ Ndì dhu-okú dò rò ní ndi^h, àlë kákà àlë ràpbä àlë-afí atdídò yà àlë kírt màkterù rò, akye àlë kuwína ní. ² Yà Kàgàwà avò àlë t'ábhuna tò màlàyíká-otù ɔ. Ote náaví ndì àkákà kifù Ote tí¹. Ní, ínzá ka níri, inzí ²adù kénò dhu ifst ale tò Kàgàwà abhù màlipò àkákàna abádhí ràbà dhu bhéyi. ³ Nírò àlë nyá, àlë kugèya ìngbà dhu bhéyi ndì màlipò ɔ rò, wò dhu bhéyi ádrèngbà ògù nyá gàyà àlë kònzi rò? Ádrèngbale Yésù nyá ndítirò ní ndì wemberé tí ndì ògù tò màkterù napè ndòvò ìndrù tò. Ndírò kávò dhu níri ale náavò dhu kpangba àlë tò ³atí, ndì Ote ràrì àkákà kifù Ote. ⁴ Kàgàwà nyá ndítirò nítè dhu kpangba átò abádhí ènò dhu ràrì obhò dhu. Ndì dhu kítè ize-otù ɔ, yà ínzá apèna ⁵onzi angyi ìndrù-nzínzi ɔ dhu-otù ɔ, ndírò dhéhdherò wiwì-tidò-otù ɔ. Kítè ka átò yà ndì ndòzè dhu bhéyi ndì ndì ⁶Hlìla-Alaffi bhà perè ènò ìndrù tò dhu-otù ɔ.

Yésù avè yà adzi ɔ ale ndì ndigá tí dhu

(Gál 4.4-5; Fil 2.6-11; Èbr 4.15-16; 5.7-10)

⁵ Obhó tí, inzí ní màlàyíká i Kàgàwà uhi ndíni okoya tí kámá tí yà àlë kóté dòná ìriraya dhu tí adzi ɔ. ⁶Hlìla Andítà ò, atdí ale nòvò wà dhu kpangba atdí ngari ɔ, ndàti:

«Kàgàwà, ìndrù ní àdhu ndíni nyí nyirè tí?

Yà adzi ɔ ale ní àdhu ndíni pbìndà dhu ava tí tsinù?

⁷ Nyí nyábhù ka rì⁷ obvòbvonà rò ake màlàyíká tò àkë kàsèmì tí, ndírò, nyí nyábhù ka rì⁷ ádrèngbanga mà ifstà mènà nà.

⁸ Nyí nyíli ka rònyà idzi yà nyí nyabòlò kórò dhu-tsí dòj.»

Ní, Kàgàwà abhù ka rònyà idzi yà ndì ndabòlò kórò dhu-tsí dò dhu ràtina, ìmbà ínzá kabhù kà rònyà idzi dòná atdí dhu mà ràrì⁸. Pbéù, kòmbí màtf àlë kàla nzà dhu iwà Kàgàwà ràbhù kórò dhu kà rònyà idzi dòyá. ⁹ Àlë kàla dhu ní, Kàgàwà rabhù wà Yésù rì⁹ obvòbvonà rò ake màlàyíká tò àkë kàsèmì tí, ndíni pbìndà idzìngà-otù ɔ, ndì ndabòlò kí ta rìn èvè-dzi kórò ale-okú dò rò. Wò ndì kabhù èvè-otù ɔ, kabhù wà ka rì⁷ ádrèngbanga mà ifstà mènà nà.

¹⁰ Kàgàwà abhòlò ndì kórò dhu-tsí, ndírò i kórò dhu-tsí náarí¹⁰ kà tò tí. Ní, dhu afò nga kà ràbhù Yésù rì¹¹ àkákà ale tí yà ndì Yésù abà àpbè-otù ɔ, ndíni ábhò ale nabhù tí rì¹² pbìndà inzo tí, ràdù òtsù pbìndà ádrèngbanga tò awáwù ɔ. Obhó tí, Yésù ní ndì ìndrù ènòda arí ndíni Kàgàwà igú tí ale. ¹¹ Kárf ìndrù ù'ò rìl Kàgàwà-nyíkpò ɔ fiyó nzérengà ɔ rò. Ndì dhu bhéyi ní ndì, Yésù, ìndrù nù'o ale mà, kákà ù'ò ndì ndù'o rìl ale mènà kórò ní atdí Ába bhà ale. Ní ndì dhu-okú dò rò, Yésù-nyí rì nzì iwà abádhí ànzi ndì ndí abanà bhà inzo tí rò. ¹² Obhó tí, kà ràtina:

«Ó Ába Kàgàwà, ma mí èvènà nígà adôdu nzínzi ɔ.

Ma mí nyí nífù pbèkù ale nzínzi ɔ^k.»

¹³ Tdítòd Yésù ràtina:

«Ima, ma mí atdyúdu hìl dòná ní Kàgàwà.»

Ndírò kà ràtina:

«Má mí^l irò atdikpá yà idù Kàgàwà íbhò nzónzo mènà¹.»

¹⁴ I nzónzo ní ìndrù nyá kákà inè rì⁷ ngbùluya nà ndírò azu mènà nyayatsì ale. Ní Yésù idyi ndì ìndrù tó ófò átò. Kànzi dhu ndì dhu bhéyi ndíni pbìndà èvè-otù ɔ, ndì ndítò

^b2.1 «Ndì dhu-okú dò rò ní ndì» rì⁷ inè kozòt átò «Yésù Krístò ní ádrèngbale ròsè màlàyíká dòná dhu-okú dò rò.»

^j2.2 Ote tí ka kátina irò ní Kàgàwà bhà Ùyátá (Tòr 33.2).

^j2.8 Zàb 8.5-7

^k2.12 Zàb 22.23

^l2.13 Ísa 8.17-18

tí yà òve t'íbhòta tó obi nà t'í Pfòmvo-objí atdídò, ¹⁵ ndirò ndíñí ndí ndukolo tí yà òve-objí ñanzi í dhu náabhù ròngò òko ino bhéyi kórò fíyò ípírëngá tó ale. ¹⁶ Obhó tí, dòtsí nyá kíra nzá málàyíká-dzènà ndí ndonzi tí, pbétà kíra yà adzí ñ ale, Ábràhamù bhà pbàdzukèra dzènà ndí ndonzi tím. ¹⁷ Ní ndí dhu-okú dò rò, dhu aká àbadhi mà ròfò ì àbanà bhà inzo mánà kórò dhu ñ. Ndí dhu bhéyi ní ndí, kädèna òongo Kàgàwà tò arí kasù ñanzi pbàkùhání tó ádrèdrò ale dò Kamà tó, ndíñí ndí ndu'o tó ìndrù tó nzérénga. Ndí ádrèngbà kùhaní ní yà pbàndà kasù ifírì arí, ndàdù t'í ìndrù dò ka kí izù àbà ní ale-afí nà ale. ¹⁸ Ndirò, àpbè kákà ndàdù èda umvútà ñá dhu-okú dò rò, kà rí t'í inè ndònzi umvútà ñ ì nòtù ale dzènà.

Yésù ní àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmà, ndirò ndí idza ní àlè'í dhu

(Ozt 12.7; Mát 21.33-38)

3 ¹ Àbanínzó, nyí ní yà nyí nunzi òrà-akpà ò rò Kàgàwà bhà ale. Ní, nyí nyákà nyíli fiké iřeta Yésù dò tó. Kà ní ndí Kàgàwà bhà uvitatále, ndirò yà àlè karóvona ìndrù tó a'uta tó pbàkùhání tó ádrèdrò ale dò kamà. ² Ka ndí ndí kasù t'ónzita tó ní Kàgàwà. Ní kíftí ndí kasù ñanzi ndí ndí ñá ñfò, àdhàdhì Músà níftí kórò ale tó ndí ndónzina Kàgàwà bhà idzá kasù dhu bhéyi¹⁶. ³ Ní, Yésù àkà kíftí atdídò ròsè Músà dòdnà. Obhó tí, ka karí idza nòsí ale níftí atdídò ròsè ndí idza nyí dòdnà. ⁴ ìngbáti ilí ndí idza mà nòsí arí ní ìndrù, pbétà kórò dhu nanzi ale ní Kàgàwà. ⁵ Músà níftí Kàgàwà bhà idzá ndí ndónzina kórò ale tó kasù, ndíñí ndí kásana ní'iya tó Kàgàwà rënóna ìndrù tó olùnà rò dhu tó ngàmbì té. Ka ní't kásatále kélé. ⁶ Pbétà, Krístò ifírì ndí ndónzina kasù àdhàdhì àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmà tó rí'í ingba tírò. Ndirò àlè'í ní ndí ndí idza, àlè kapé iko pôtsó mánzà tó ale-afí nà, àlè ràdò àmbe yà àlè kódona ndíñí àlè kabá tó dhu òdò dò dhèhdhe nyí nà rò.

Inzá dhu àkà kabhu ale-afí rò'ò odú, inzí kíftí Kàgàwà ènò dhu dhu

(IKò 10.1-12)

⁷ Ndí dhu-okú dò rò ní ndí, àdhàdhì Hílă-Alafí náavò angyí dhu bhéyi:
«Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù iři,

⁸ ní nyí nyákà nzá nyábhù afíkù rò'ò odú, àdhàdhì abhúkù náamvù Kàgàwà-afí rëngà
ò dhu bhéyi.

Abádhí náanzà kènò dhu gàyà inzí ifírì.»

⁹ Ndirò kávò dhu ndàtì: «Rëngà ò abhúkù náamvù afídu,
àzèmbè iwa ì ala ifírì kumí atò ñ ma manzí fíyò dhu ròrò tó.

¹⁰ Ndí dhu-okú dò rò ní ndí, ma mi'í náwí nà abádhí rò, matí:
«Kárí ale-afí arúwí bìlínganà.

Ndirò abádhí arí nzí pbákà otu ènggà.»

¹¹ Ndirò, ma matsò dhu náwí-okú dò rò, matí: abádhí rotsuya nzí fíyò ma mabholò asota
ò ngari ðò!»

¹² Nírò àbanínzó, nyàndà nga mbéyi! Nzinziké ò atdí ale mà nákà nzá ndí't nzéré afína nà, yà ndàbhù ràdò ndùbhà pbàndà a'uta, ndàdù ndùndà itse Kàgàwà, yà ípírëngá nà arí't dhòdhòdhónganà ale rò rò. ¹³ Pbétà, nyí nyákà nyöngò afíkù àbhù ròtsí obi bìlínganà nzinziké ò, yà àdò «indonga» tó Hílă Andítá rätína idho àdò àlè tó mâtí átò rò. Ndí dhu bhéyi ní ndí, nyí nyí nzí àdò nyábhù nzérénga rëtrà nyí, ndàbhù afíkù rò'ò odú, inzí nyírì Kàgàwà-tsé dhu. ¹⁴ Obhó tó, dhu apé t'í inè àlè karí't yà dòna-kpa ò rò àlè ki'í nà a'uta òdò àlè karí pôtsó, ràrà àhù àlè tó ípírëngá-tsé rí ndòdò dhu ò dhu tó, ní àlè kádò òko atdikpá arí't Krístò mánà ale tó.

¹⁵ Hílă Andítá rí dhu òvò ndàtì:

«Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù iři,

m2.16 Isà 41.8-9

n3.2 Ozt 12.7

o3.11 Zàb 9.7-11

ní nyé nyákă nzá nyábh  aff k  r  d  od , ´ dh d n  abh uk  n an z  k n d  dhu g y  in z 
 ’ ft  dhu bh yi.¹⁶ ´ dh  m  i K g w d n  dhu n r  ’ d t  g y n a  n z  in z   ft ?
 T  nz  y  M s a  nd  r v d  M sr  t  pb r  i r  ale k r ? ¹⁷ N dr , ´ dh  m  i
 K g w d n  abh r k  k um  at ? T  nz  y  n z renga n an z , nd  dhu r d 
 ’ bh  ’ ve r ng    ale k r ? ¹⁸ ´ dh  m  i K g w d n  at  dhu ok ya d  r  nd t ,
 in z  ab d h  r ots y  y  f y d  nd  nd b h l  asota t  ngari? T  nz  y  i nuv 
 in z  ’ r  k -ts  dhu ale?»¹⁹ N r  a ban z , m  m la dhu n , ab d h  rats  nz 
 nd  asota t  ngari i in z  i a u K g w d n  dhu-ok  d r .

K g w d n   bh l  asota t  ngari pb ind  ale t  dhu

4¹ K g w d n  ak  w  nd  asota t  ngari i al  k ots  n  dhu t  l k al  t . N  dhu ´ k 
 ny nd  nga mb yi, nd n   mb  in z  r ots  n y  at d  ale m  n i  i t  n z n z k . ² Ob o t ,
 ka k n d  K g w d n  b h  O t  al  t  ´ dh d h  al  t  ’ bh n a t  ka k n o ka dhu bh yi. Ab d h  ir 
 nd  O t , pb t e in z  r d  at d  dhu m  n n z  f y d . Ob o t , ka i  r  i r , ab d h  ad  n z  k -u .
³ Pb t e k omb i al , y  al  k -u  ka r , al  k ots  o ts  nd  asota t  ngari? N d  asota t  ngari
 n n d  dhu n , K g w d n  av  dhu al  t  ’ bh n a t , nd t : nd  r ots  w  dhu n w -ok  d  r ,
 in z  ab d h  r ots y  a ek p  m t  y  f y d  nd  nd b h l  asota t  ngari? ⁴

K v d  dhu nd  dhu bh yi, ´ z m b  i w  nd  nd t  y  ad z  nd  nd b h l  n  pb ind  kas 
 r r . ⁴ Ob o t , H l l  And t  r  dhu  v  at d  ngari i  r eb h  r  id h  is  id h  n n d  dhu n ,
 nd t : »Ar bh  r  id h  is  id h , K g w d n  n as o nd , i w  nd  nd t  pb ind  kas  k r 
 r o r .» ⁵ N dr , K g w d n  r t ina at d  nd  And t : »Ab d h  r  n z  o ts  a ek p  m t  f y d  ma
 m ab h l  asota t  ngari.» ⁶ Ang y n  r  ka k n o K g w d n  b h  O t  f y d  ale n as t u n z  nd 
 asota t  ngari, ab d h  uv  i w  in z  ’ r  K g w d n -ts  dhu dhu-ok  d  r . In e m t  k  r  i nd 
 dhu bh yi r r , ng k p  ale r  i n e o ts  nd  asota t  ngari? ⁷ N d  dhu-ok  d  r  n  nd ,
 K g w d n  s li «Ind onga» t  k t ina ng ts  id h  t d it . Ab d h  n a v  dhu nd  id h  n n d  dhu
 n  ang y n  r , ´ dr ng b  kam  D aw ud -ot , y  i w  ka k v d  ang y n  r  dhu bh yi. K t :
 Indo ny  ny p  K g w d n -t  i r ,

n  ny  ny k a  nz  ny b  aff k  r  d  od .

⁸ Ob o t , dhu f y ana g uk y  i w  Y es w a ar  a h  in dr  n  asota t  ngari i dhu t , n 
 K g w d n   v y ana n z  dhu t d it  nd  dhu-d zid  asota t  ng ts  id h  d d . ⁹ N r , K g w d n 
 ar d o n a pb ind  ale t  s ab at  ny  r  i n e. N d  id h  r  i n e ´ dh d h  y  k aso nd   n a   r eb h  r 
 id h  is  id h  bh yi. ¹⁰ Ob o t , w  K g w d n   bh l  asota t  ngari i o ts  ale, n s o w  nd 
 pb ind  kas   r , ´ dh d h  K g w d n  n as o nd  pb ind  kas  nd  nd t  dhu-d zid  dhu bh yi.
¹¹ N r , dhu ´ k  al  r on z  ob i, al  r ots  nd  asota t  ngari? in z  al  n z n z    at d  ale m 

r on z  dhu al  t  ’ bh n a n an z  dhu bh yi.

¹² Ob o t , K g w d n  b h  O t  n  i p r ng  ib ho ar  in dr  t  o t . N dr  k  r  i  ob i n , nd d 
 nd k a r s e y   y y  kun d  n  r  dhu  a  il  t  ob hi-ak p  d n . K r ots  bh l eb h l 
 ale-ny t s , nd r r  o ts  ale-af  ny  r . N dr , k ar  ale-k pa un z  i  r  nga m   n ga n n d ,
 nd d  t  ar r  o ts  ale-k pa i  t t e m  r . K ar  in dr  r f r ena af ina i  nd n  nd n z  t  dhu
 n abh  r n i nd  kpang . ¹³  mb  K g w d n  r  r  ar  nd r u at d  dhu m  r  i . K r o  dhu ar  i 
 kpang  b h . K a-ny kp  ar  k r  dhu al . N dr  A bad h  n  nd  al  k v y a al  k anz  k r 
 dhu  nz n n  ale.

P3.18 O t  14.1-35; Z b  95.11

q4.3 Z b  95.11

14.4 Opt 2.2

^{8.4} Ob o t , Y es w a ny  n a r  w  a h  in dr  n  K an an  t  pb r . Pb t , ir  ka k z k  k t  dhu n , nd  K an an 
 r  i  y  ob h n a asota t  ngari ny -s i  k l .

Yésù ní pbàkùhání tó ádròdr̄ ale dō Kamà nyé ròsè dhu

¹⁴ Àlē kí’ì inè atdíd̄ ósè pbàkùhání tó ádròdr̄ ale dō kamà, yà òrà-akpà ò atsù ndàrà àhù Kàgàwà-tí’ò nà. Ndì pbàkùhání tó ádròdr̄ ale dō Kamà ní Yésù, Kàgàwà t’ídhùnà. Ní, dhu àkà àlē ríkò pótṣò yà ka àlē ká’ù ní àlē tó a’uta ñ. ¹⁵ Obhó tí, ndì àlē kí’ì nà pbàkùhání tó ádròdr̄ ale dō Kamà ní yà ànò rádù àlē tó ivivíngá nánò átò ale. Pfàmvò Sítanì umvú àbadhi-afí kórò otu ñ, àdhàdhì ndì ndarí àlē-afí ùmvú dhu bhéyi. Pbétù kánzì nzá nzérenga. ¹⁶ Ní, dhu àkà àlē ròndrì a’uta nyé nà Kàgàwà bhà Ádràngbà kamà tó tombi-tí’ò. Ka ní ndì ídzìngá ònzì arí ìndrú tó ale. Ndì dhu bhéyi ní ndì, kà rádù i’ì izu tó afina nà àlē dō, ndàdù àrà ídzìngá ònzì rò àlē tó àkákà kàsùmì ñ.

Yésù ní Ádràngbà Kùhanì *Mélkisèdekì bhà ófò ñ dhu

5 ¹ ìngbàtí i’ì ndì pbàkùhání tó ádròdr̄ ale dō kamà mà nòvò ka karí ìndrú nzínzì ñ rò, ndiní ongó tí kasù ònzì ìndrú-ovò rò Kàgàwà-ònzì. Ndì kùhanì bhà kasù ní ndùbho ìnzì ka kékína ubbi tí perè mà, ubbi tí ka kékína iżá tó perè mánà Kàgàwà tò ìndrú ònzì nzérenga-okú dò rò. ² Ndì nyé tírdò ka ní ivivi ale afina ònà rò. Ní ndì dhu-okú dò rò, kà rí’ì inè yà inzà i’òzè ròrò úwí idzì otu rò ale tó dhu ràlù dòna. ³ Ndirò wò ndì nyé tírdò kà rí’ì iviví dhu-okú dò rò, kákà nzá ndùbho iżá tó perè ngékpà ale tó nzérenga-okú dò rò rò tó, pbétù kákà ndùbho ka pbìnàdza nzérenga-okú dò rò màtì átò. ⁴ Iimbà ndítírò arí ádràngbà kùhanì tó ifata ábhà fíndà atdí ale mà náarf’ì. Pbétù, Kàgàwà arí ndì ìndrú ànzi, ndilí ádràngbà kùhanì tó, àdhàdhì kánzì Àròñì, ndilí ádràngbà kùhanì tó dhu bhéyi.

⁵ Ndì dhu bhéyi tó átò, Krístò náabhà nzá pbàkùhání tó ádròdr̄ ale dō Kamà tó ádràngbànga tó awàwè ndítírò fíndà. Pbétù, Kàgàwà ní ndì ka nabhà kà tò. Káti kà ní: «Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò, indo ndì nòpè rò, ima ní Ában!

⁶ Ndì dhu bhéyi tó, kávò dhu átò Yésù nàndà dhu ní ngätsi ngari i’ìhlá Andítá ò, ndàtì: «Inyi ní kùhanì dhòdhóhdhónganà àdhàdhì Mélkisèdekì i’ì ñónà ófò ñu.»

⁷ Yà adzi ñ Yésù i’ì ñónà kásùmì ñ, kítsà ndì Kàgàwà, yà inè i’ì ndigé ndì ove ñ rò ale-rò, ndàdù kítdè orá-túna nyé nà ndirò nyàna-dha nà. Ní Kàgàwà iři kàbhà iſotsà, tsémà dhu kíft dhu-okú dò rò. ⁸ Inè màtì ndì ndí’ì Kàgàwà t’ídhùnà nyé tó ròrò, kúdhé Kàgàwà-tsà dhu iři arí ale tó ndì ndí’ì dhu yà ndì ndabà àpbè-otù ñ. ⁹ Kàgàwà itdégù kà-nyätsi ndì ndudhé kórò dhu nábhà ràkà, ní kádù òongo kórò ale yà tsénà dhu iři rí nírgé rí, ndàbhà ràbà dhòdhóhdhónga tó ípíròngá ale tó. ¹⁰ Ndì dhu bhéyi ní ndì, Kàgàwà iđì ka rí’ì pbàkùhání tó ádròdr̄ ale dō Kamà tó, Mélkisèdekì bhà ófò.

Inzà dhu àkà kokò nzónzo tó a’uta ñ dhu

(1Kò 3.1-3)

¹¹ Mélkisèdekì nàndà dhu ní, mà mít’ì ábhò dhu nà fákà mà ménona. Pbétù, mà mít’ì dhu-tí awé tó fákà dhu rí’ì odú, inzà bíkù arí inga iři dhu-okú dò rò. ¹² Obhó tí, yà nyé nyádà kórò kásùmì ñ, nyé nyé i’ì nyé ñyé ñyé obhónángá tó ote ñ. Obhó tí, ingbàtì i’ì ndì ale mà, yà màkyí kélé nòzé ndòmvà ní àdà àdà iřé-nga tó obhónángá tó ote ñ ale. Ka ní inzà éni idzì dhu t’ónzita mà, nzére dhu t’ónzita mánà önga t’óvòta ale. ¹⁴ Pbétù, ododu ñnyé ñnyé arí ale ní iwà ñ’ò ale. I ale ní kákà i’ì ñónzina kórò dhu ñ, iwà éni idzì dhu mà, nzére dhu mánà önga t’óvòta ale.

^{15.5} Zàb 2.7

^{15.6} Opt 14.17-20; Zàb 110.4; Èbr 7.1-17

6 ¹Ní ndì dhu bhéyi kà rǐ² rò, dhu àkà àlë ràdà yà dòna-kpa ò rò ka kudhè àlë tò Krístò dò tsís dhu-dònà, àlë ràdà àmbe òwu dò angyi yà iwà 5'ò ale tò àkánà kudhe dhu-tidò ànì àlë kí dhu ɔ. Dhu àkà nzá àlë ràpbà àlë tdítòd yà dòna-kpa ò rò ka kudhè àlë tò dhu t'énita rò. I dhu ní: yà ove ò rádà ìndrù òndà mètsò-tidò ò rò ka kí ale àgèrè këbhà dhu mà, Kàgàwà à'u ka kí dhu mânà. ²Ndirò ní bátiòd dò ka kí dhu ùdhë ìndrù tò dhu mà, ale-otsá ànlí ka kí ìndrù dò dhu mânà^v. Ngëkpà dhu ní ìndrù rí 'èngbë ove-bvà rò dhu dò ka kí dhu ùdhë ìndrù tò dhu mà, Kàgàwà itdiyà ìndrù-ànyà dhu dò ka kí dhu ùdhë dhu mânà. ³Àlë kákà àlë ràmbe òwu dò angyi tí yà iwà 5'ò ale tò àkánà kudhe dhu-tidò t'énita ɔ, Kàgàwà òzè ka ní.

A 'uta àbha ka kí dhu tó nzérenga

⁴Kidi pé yà iwà à'u Kàgàwà ròrò à nádu angyè fiyó mètsò ò ale tó ófò. Abádhí ála wà Kàgàwà bhà awáwà, abádhí ábà wà yà pbìndà ale tò Kàgàwà arí ábhëna perè áitò, ndirò Kàgàwà ábhë wà abádhí ràbà pbìndà flílă-Alafà. ⁵Abádhí nínè wà Kàgàwà bhà Òte tó idzinga, 'adà yà irà rírá adzi tó ádrèngbànga tó obi inè. ⁶Pbétà, abádhí ádà fiyó angyè mètsò ò. Ní i dhu bhéyi ale-tidà ábhë ka kí rügèrè à tdítòd ràbhà fiyó nzérenga dhu rí à odú nyé. Obhó tí, abádhí rí⁷ àdhàdhà Kàgàwà t'ídhùnà ábhë rí këtò tdítòd mèsalabha dò ale bhéyi, ndirò ìndrù ábhë rí ràmbe dhu ànò dò nzére nyé Yésù ní ale bhéyi.

⁷Inga tí ka kòbhà adzi náapé àmbe dònà rárà ìkò rò igye-dha òmvà dò, ndàdè dònà ka kòzò ñonyà ɔ'ò ndì nabhi ale tò, ní ndì dhu ìtè dhu Kàgàwà ràso wà ndì adzi. ⁸Pbétà, kápé okpèna nà itsukpó-nzo mà nzére irí-tidò mânà ní ɔ, ní ndì dhu ìtè dhu ndì adzi ràrò mbà tinka nà, ndirò Kàgàwà rí kòfù ònà idhò rìndù wà ndì. Ndirò Kàgàwà ràrà dhu àtsà kàbi ndì ndí kàzu ní dhu rò.

⁹Odhídú, yà atdíd mǎ mózè nyé rò, mǎ mí mbà òte wò dhu bhéyi mètsí, mǎ mèni wà dhu mbéyi nyé nyé ràrò ɔ'ò inè idzì otu ɔ. Ndi otu ní ògètò otu. ¹⁰Kàgàwà ní obhónanga tò dhu ònzì arí ìndrù tò ale. Ní kà rí nzé adzo nyé nyóñzì kasé rò rò. Obhó tí, nyé nyóñzì kàbhà ale dzènà, ndirò nyé nyóko òko abádhí dzènà ònzì nyé nyarí ró tí. Ní ndì dhu ìtè dhu iwà nyé rózè Kàgàwà. ¹¹Ndirò, mǎ mí atdyúna òho dhu ní, ìngbàtì ɔli ndì ale mà nzínzìke ɔ ràkà ndàmbe Kàgàwà bhà ale dzènà ònzì dò wò dhu bhéyi tí, ràrà àhu yà adzi ɔ dhu-tsà rí ndòdò dhu ɔ. Nírò ní ndì nyé nyádà yà nyé nyódona Kàgàwà rònzi fùkò dhu àbà ní. ¹²Nírò, nyé nyàkà nzá nyé ɔ ngbòya úyì ale tí, pbétà nyé nyàkà nyökò Kàgàwà ná'u ale bhéyi, ndirò dhu-dzi òndù arí ale bhéyi. Ndi dhu bhéyi aróko ale ní ndì Kàgàwà òkò fíndà lakkà fiyò dhu àbà arí.

Kàgàwà arí nzé ndì ndòkò lakkà àwà dhu

(Èbr 10.23-24,32-36)

¹³Kàgàwà rí lakkà òkò Àbràhamà tò rò, kátsò dhu òvòna rò ndítirò. Kànzì dhu ndì dhu bhéyi ìmbà òvòna rò ndì ndàdè dhu òtsò ngätsi dòna nà ósè ádrèngbàle ní ɔ'ò nídhunì. ¹⁴Káti: «Ma mètsò wà dhu obhó nyé, ma mí nyasò àsò atdídò, madè pbàkà pbàdzekurù-bvà níse atdídò átò^w.» ¹⁵Ní, inzì ndì ndì ndìngyé ròrò ndì ndòdò Kàgàwà ànò fíndà dhu rò, Àbràhamà adà yà Kàgàwà akò fíndà lakkà fíndà dhu àbà. ¹⁶Obhó tí, ìndrù apé dhu òtsò, ní abádhí arí ndì dhu òtsò yà ádrèngbàle tí rí² ròsè dòyanà ale-òvò rò. Ndirò, òtsò abádhí òtsò dhu näarí kórà agòta ìtò abádhí nzínzì ɔ rò. ¹⁷Ndirò ndì ɔ'ò ɔ, Kàgàwà azè ndítè dhu kpangba yà ndì ndòkò fíndà lakkà dhu àbà rí ale tò, inzì ndì ràràdà pbìndà òte àwà akekpá mètsí. Ní kíte ndì lakkà tó obhónga dhu ndì ndòtsò ndisé ka ní dhu-otu ɔ. ¹⁸Nírò, inzì arí 'àwà dhu yà inzì Kàgàwà ràdà fùtò ànò òyá rí² oyò. I dhu ní lakkà t'òkòta mà dhu t'òtsota mânà. Ní, yà kà-nyàtsi àlë kúrù àlë rò, kòkò òyò dhu-okú dò rò, àlë-afí nòtsì wà obi atdídò, ndínní àlë kòdò tí àlë ràbà yà kòkò fíndà lakkà àlë tò dhu

^v6.2 Irò, ale-otsá ànlí ka kí ìndrù dò dhu-òt ní: Kàgàwà ònzì ka kí rírá ndì ale flílă Alafí ní dhu.

^w6.14 Opt 22.16-17

àlē-atdyú nyé nà.¹⁹ Ndì àlē kódona àlē ràdà dhu rí àlē àbhù àlē ríkò pótósó Kàgàwà-ñnzì àlē-afí ñnà rò, àdhàdhì nàngà náarí bátó àbhù ridè pótósó atdí ngari ɔ idha dò dhu bhéyi. Kàbhù àlē àlē ràdà àlē-afí ñnà rò *pàziyà ñnà, àlē ròtsù atídò flà ngari ɔ, yà Kàgàwà arádi ðrù-akpà ɔ i.²⁰ Yësù atsù ndì angyi ányì àlē tò, ndàdù òongo pbákùhánì tò ádròdrò ale dò Kamà tì dhòdhóhónganà, Mélkisèdeki bhà ɔfò ɔ.

Mélkisèdeki ní ádrèngbà kamà ndirò ádrèngbà kùhanì dhu

7¹ Mélkisèdeki ní² Sàlemà tò kigò ɔ ádrèngbà kamà. Ndirò ka ní³ Kàgàwà yà kórò dhu dò arí⁴ orù ale bhà *kùhanì. Ní atdiku, Àbràhamà rí ndàdù ádròdrò kámà mánà ndì ndúgye ila, ndàdù abádhí lémà ñnzì dhu-dzidò rò, Mélkisèdeki arà, 'òwù 'ùsò kà mánà otu ɔ rò, ndàdù kàso. ² Ní Àbràhamà adù ndì ndàkò ila ɔ dhu kórò tò atdíngá idre dò nábhù kà tò. Mélkisèdeki tì kátina ovo-tì ní obhónanga tò ádrèngbà kamà. Ndirò ka ní Sàlemà tò kigò ɔ ádrèngbà kamà⁵. Sàlemà-tì ní märtànga.⁶ Ka kéní nzá Mélkisèdeki t'ábanà mà, kà-tsánà mà ndirò atdí kà t'ábhunà mà. Ndirò, ka kéní nzá ìngbàngá ka kugà ka dhu mà, ndirò ìngbàngá kàdù ñvè dhu mà. Kòfò ndì Kàgàwà t'ídhùnà nà ka ní kùhanì dhòdhóhóngna nà nídhuny.

⁴ Nírò, nyàndà pé wò ale i⁷ ádrèngbale nyé tì ñnà ɔfò! Àbràhamà, àlē t'ábhunà-ñzinzi nyé mà, náabhù ila ɔ ndì ndakò kórò dhu-tidò tò atdíngá idre dò kà tò. ⁵ Pbàyahúdi-bvë pbákùhánì ní⁸ Lawì bhà pbàdzukuru, ndì Lawì ràdà i⁹ Àbràhamà bhà mèdzukuru. Ní Músà bhà Uyátá néuyá dhu pbákùhánì tò ròngò adýa, Pbàisràyélí, nónzi rùbho i àbà kórò dhu-tidò tò atdíngá idre dò fíyò.¹⁰ Ndirò, Mélkisèdeki ní¹¹ nzá Lawì bhà pbàdzukuru nzinzi ɔ ale. Pbétù, Àbràhamà abhù ndì ndàbà kórò dhu-tidò tò atdíngá idre dò kà tò. Ndirò kàdù ndì Àbràhamà, yà Kàgàwà akò kàfòndà ale náso. ⁷ Inzá ka kágò ale ñdná rörò, áké ale àsò arí narí ádrèngbale.⁸ Lawì bhà pbàdzukuru nzinzi ɔ i¹² pbákùhánì tì ale, yà kórò dhu-tidò tò atdíngá idre dò tò perè níubho ka kongónà fíyò ale, ní¹³ ɔvè rádù ɔvè atdiku ale. Pbétù Mélkisèdeki, yà Àbràhamà abhù ndì ndàbà kórò dhu tò atdíngá idre dò fíndà ale, ní dhòdhóhóngna nà arí¹⁴ ípirònga nà ale, àdhàdhì ॥Ílò Andítá rënona dhu bhéyi.⁹ Nírò, àlè kínè àlè ràti, Lawì, yà pbìndà pbàdzukuru tò adýa Pbàisràyélí nónongónà kórò dhu-tidò tò atdíngá idre dò níubho perè tì fíyò ale, ní rabhù wà kórò dhu-tidò tò atdíngá idre dò átò perè tì Mélkisèdeki tò Àbràhamà-nyutsì.¹⁰ Obhó tì, inzá màtì ka kápè ndèugà rörò, Lawì i¹⁵ inè abhunà-ñzinzi Àbràhamà-nyutsì, Mélkisèdeki mánà ndì abhunà-ñzinzi mà rí 'ùsò, ràdù perè abhù fíndà ñná kàshemì ɔ.

Kàgàwà rí Mélkisèdeki bhéyi ngätsi ádrèngbà kùhanì, Yësù, i¹⁶ dhu

¹¹ Pbàisràyélí tò Uyátá ɔ, ka kongónà pbákùhánì òvò Lawì bhà pbàdzukuru nzinzi ɔ. Abádhí ní¹⁷ pbákùhánì Àrònì bhà ɔfò ɔ. Pbétù pbákùhánì tì abádhí i¹⁸ ñnà ɔfò ní¹⁹ inzá àkà ɔfò. Àkà àkà dhu tì kí²⁰ nární, ka kahóna nzá Mélkisèdeki bhà ɔfò ɔ rí kasù ñnzi kùhanì-atdyú tdftò. Ndì dhu i²¹na mbà tìna nà.¹² Obhó tì, kùhanì tò kasù ɔwù ndì rò, Uyátá àkà wà ndèwù ndì átò.¹³ Ndirò, wò ka kòtè pbìndà dhu dò àlē tò Ádrèngbale Yësù ní²² vurò ale-dhù-tidò. Ndirò kà mà tò dhu-dhù nzinzi ɔ, *mázabahù dò kùhanì tò kasù nanzi atdí ale mà ní²³ iimbà.¹⁴ Obhó tì, dhu ñnì wà ndì kpangba àlē tò Ádrèngbale rahà Yudhà-dhù nzinzi ɔ rò. Ndirò ndì ale-dhù nàndà dhu ní, Músà náavò nzá kùhanì tò kasù tò dhu nàndà atdí ɔte mà.

¹⁵ Ndirò, yàrè ní ndì ndì dhu nàtè kpangba tdftò dhu: Mélkisèdeki nà ndì nòfò ngätsi kùhanì nítò wà ndì.¹⁶ Ndì kùhanì-tsí ka kili nzá rí²⁴ kùhanì tì indrù tò mändù nónzi ka dhu-okù dò rò. Pbétù, ka kili ka rí²⁵ kùhanì tì dhòdhóhónganà arádi ípirònga bhà ádrèngbänga tò obi ní.¹⁷ Obhó tì, ॥Ílò Andítá rí dhu ɔtè kpangba, ndàtì:

«Inyi ní dhòdhóhónganà arádi kùhanì

x7.2 Opt 14.17-20

y7.5 Opt 18.21

Mèlkisèdeki bhà ɔfɔ ɔz ale.»

¹⁸ Ndì dhu bhéyi ní ndì, Kàgàwà ahò angyè ụyátá, ndì ụyátá r'í ivívínga nà ndirò kánzì nzá ìndrú-dzènà dhu dhu-okù dò rò. ¹⁹ Obhó tí, wò ndì Músà bhà Ụyátá náabhù nzá ìndrú Kàgàwà ròzà àkákà ale tí nyíkpóna ɔ. Pbétà kòmbí, Kàgàwà ibhò wà àlë kádà òdònà àlë kabá tí atdídà àkákà dhu. Ndì dhu-otù ɔ nga ní ndì àlë k'í inè àlë ròndrà Kàgàwà-tí' ɔ.

²⁰ Ròsè wò dhu dònà, Yésù ilit ndì ndí rádi Ádrèngbà Kùhanà tí rò, Kàgàwà atsò pé dhu angyi. Pbétà, Lawì bhà pbàdzərù nzínzi ɔ ale ilit ka kí kùhanà tó kasu ɔ rò, ka katsò nzá dhu ndì dhu bhéyi. ²¹ Pbétà, Kàgàwà ilit Yésù r'í Kùhanà tí yà ndì ndòtsò dhu dhu-otù ɔ. Káti kà ní:

«Ima Ádrèngbale Kàgàwà, ma mòtsò wà dhu,
ndirò ma mí nzí madù tñítdò ndì dhu dò:

nyí nyádi Kùhanà tí dhòdhóhdhónganà.»

²² Ndì dhu bhéyi Kàgàwà òtsò dhu dhu-otù ɔ, Yésù ní ndì àlë àbhà rí àlë rà'ù dhu inè àlë ràr'í Kàgàwà mánà àlë núngbò atdídà àkákà ung'bòta ọwéítá nà ale.

²³ Ndirò ngátsi dhu r'í inè átò: ngékpà pbàkùhání ní'í abhò rò. Ní abádhí owúnà ụve rò, kadà ụwé pbàkùhání-ọwéítá ní. Ní ndì dhu aránà abádhí àbhà rò inzì rònzì kùhanà tó fiyò kasu dhòdhóhdhónganà. ²⁴ Pbétà, Yésù tò ndì dhu r'í ilit mbà ndì dhu bhéyi: Kà r'í ipír'óngà nà dhòdhóhdhónganà, ndirò kewà rí kùhanà tó kàbhà kasu ɔ rò atdí ale mà r'í ilit mbà. ²⁵ Ndì dhu-okù dò rò ní ndì, kà r'í inè ndigé Kàgàwà-tí'ò iwu otùna ɔ ale atdídà. Obhó tí, kà r'í ipír'óngà nà dhòdhóhdhónganà, ndirò kárí ndòtsò Kàgàwà rò abádhí-okù dò rò. ²⁶ Nírò, Yésù ní ndì àkákà àlë tò pbàkùhání tó ádròdrò ale dò Kamà. Ka ní ilit hale Kàgàwà-nyíkpó ɔ, ilit mbà afatá nà ale, ndirò ilit mbà nzére dhu tí ka kózéna atdí dhu mà r'í nyéntasí ale. Kàgàwà índà ka nzérengatále rò rò, ndàdà kídzi, ndili oré ngari nyé ɔ òrà-akpà ɔ. ²⁷ Kà rí nzí bilínganà ndì perè übhò Kàgàwà tò dhu-atdyú òho, àdhàdhì pbàkùhání tó ádròdrò ale dò ngékpà kámà nőozinzá ka bhéyi. Abádhí ubhónà pé perè fiyò nzérengá nyé-okù dò rò ilitò, ndirò ndì dhu-dzidò 'àdàt kùbhò ngékpà ale tó nzérengá-okù dò rò. Obhó tí, Yésù anzí dhu ndì dhu bhéyi atdí-géna kélè tí, yà ndì ndipfo ndì ndítírò ọwe tò dhu-otù ɔ. ²⁸ Músà bhà Ụyátá náabhù kwlì inè nzére dhu tí ka kózéna dhu r'í nyéyatsí ale mà r'í ádròdrò pbàkùhání tí. Pbétà, Kàgàwà atsò dhu^b náewé ndì Músà bhà Ụyátá. Wò ndì kátsò dhu ní, kídi Idhùnà rádi pbàkùhání tó ádròdrò ale dò Kamà tí. Ndì kà t'ídhùnà ní ndì àkákà dhu bhéyi rí pbàkùhání tó ádròdrò ale dò Kamà tò pbìndà kasu ɔnzí dhòdhóhdhónganà ale.

Yésù ní àlë tó obhóná pbàkùhání tó ádròdrò ale dò Kamà Umg'bòta-Ọwéítá ɔ dhu

(Isa 55.3; Èbr 9.6-12; 12.24)

8 ¹ Yárí ní ndì wò mǎ mózè mènò fíkè dhu nzínzi ɔ ádrèngbà dhu: àlë k'í nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dò Kamà tí ní ndì Yésù nyá. Órà-akpà ɔ, kádi Kàgàwà bhà iféta tó ádrèngbà kamà tó tombi tó fangà dònà rò. ² Kárí Ádrèngbà Kùhanà tó pbìndà kasu ɔnzí atdídà ilit ngari ɔ Kàgàwà arádi i, kà-tí ní, kà rarí ndì kasu ɔnzí obhóná *hemé-dzà ɔ. Ndì hemé-dzà ní wò ndì Ádrèngbale Kàgàwà úpe, inzì ní ìndrú úpe.

³ Ìngbátfí ilit ndì ádrèngbà kùhanà mà ka kílínà ndímí ongó tí yà ụbi tí ka kábina ịzà tó perè mà ngékpà perè-tídò mánà núbho Kàgàwà tò. Ní ndì perè nàndà dhu ní, dhu akána Yésù, àlë tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dò Kamà, r'í perè tí ndì ndábhéna ìndrú-øyò rò dhu nà. ⁴ Yà adzi ɔ ndì ní'í nání, kí'iyana mbà kùhanà tí, inè Músà bhà Ụyátá ávi dhu bhéyi rí perè übhò Kàgàwà tó ngékpà *pbàkùhání r'í ɔndhuní. ⁵ I *pbàkùhání rònzina ilit ngari ɔ kasu ní'í yà òrà-akpà ɔ arí ɔnzí obhóná dhu tó ɔfò kélè. Obhó tí, yà fkyérò Músà r'í ndímí ndì ndosí tí hemé-dzà ɔnzí kàsämí ɔ, Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Andà yárí

^a7.17 Zàb 110.4

^a7.21 Zàb 110.4

^b7.28 Kàgàwà atsò dhu r'í 7.21 ɔ.

dhu mbéyi. Nyí nyí hemé-dzà ùpè yà pbìrì dò rò ma mitè ìndù idza tó ɔfò ɔc.»⁶ Ní kòmbí, Yésù tò Kàgàwà ábhù kasù ní idzì kasù nyà ròsè ngëkpà *pbàkùhání tó kasù dònà. Obhó tí, kídè ìndrú nzínzì ɔ Kàgàwà mànà, ndínì ndì ndungbò tó ìndrú fìndá ídzìngá ósè anyéye ungbòta tó ídzìngá dònà ungbòta ní. Ndì ungbòta ní yà Kàgàwà akò fìndá làká ìndrú tò àkà àkà ungbòta.

⁷ Wemberè tó ungbòta^d ní^e iyana gukyè iわà ìndrú nabhè rì^f àkà àkà ale té Kàgàwà-nyíkpó ɔ dhu té, ní Kàgàwà ahòna nzì ngätsi ungbòta-atdyú ndònìzì pbìndà ale mànà.⁸ Pbètù, yàrì ní ndì Kàgàwà arà pbìndà ale dò té dhu. Kàti:

«Kànì idho irà wà.

Ndì idho ní yà mǎ míf mündgbò ɔwátána tó Ìsràyelí tó pbìrì ɔ bhà mà, Yùdeyà tó pbìrì ɔ bhà mànà òná idho.

⁹ Ndì ungbòta rí mbà fì^g àdhàdhì yà abádhí t'ábhúya mònà ma manzì ungbòta bhëyi, yà ma mélù abádhí ɔtstýa rò, mipfo Mísírì tó pbìrì ò rò òná idho ɔ dhu bhëyi.

Ìnzà abádhí akò ɔngò ndì ungbòta fì^h bilìnganà dhu-okú dò rò, imà mà átò, ma madù abádhí uthà.»

¹⁰ Ndìrò kàti:

«Ndì idho dzidò, yàrì ní ndì Ìsràyelí tó pbìrì ɔ bhà mònà mǎ mungbòya mǎ ní ungbòta-tidò.

Ma mabhèya abádhí rènì pbàkà Ǝyátá, madù àndinà átò abádhí-afí ò.

Ma níⁱya abádhí tó Kàgàwà, ndìrò abádhí ní^jya pbàkà ale.

¹¹ Atdí ale mà náaraya nzì dhu ùdhe rò atdí ɔdhìnà tò mätí, ndìrò adònà tò mätí, ndàti: «Nyí nyàkà nyení Ádrèngbàle Kàgàwà!»

Obhó té, kórò ale néuníya ma, ròpè ndì ákèkpà ngbángba ò rò, ràrà àhù abádhí nzínzì ɔ ádrèngbàle ò.

¹² Ma mèbàya abádhí tó afatá, ìnzì madù abádhí tó nzérenga irèe.»

¹³ Kàgàwà ròte Ungbòta Ọwáta dò dhu náadù wemberè tó Ungbòta abhù ròngò ayína té. Ndìrò ayína té ɔngò dhu, yà iわà ndì níngyé dhu, ní ʃkyèrò òdì ndínì ndì ndawí té dhu.

Ungbòta-owáta tó ídzìngá nédà wà Ungbòta-ayí tó ídzìngá dhu

(Uvt 24.3-8; 25; 26; 40.17-33; Èbr 12.24)

⁹ ¹ Wemberè tó ungbòta ɔ, Kàgàwà rò ìndrú arí 'itsò yà adzi dò òná rò ngari mà, abádhí àkà 'ònzì somà té dhu mònà dò Ǝyátá ní^k tò inè. ² Ndì dhu bhëyi ní ndì, abádhí upé hemé-dzà. Anyì-dzà, wemberè tó kàluga-ovò ní^l «Hìllá Ngari». Ndì kàluga ɔ ka kùlì dhu ní àràbhù opbína nà ádrèngbà tarà-ba mà, Kàgàwà tò ka kúbhöna perè té mègatù ka kùlénà dònà mizà mònà.³ Ndìrò, ndì wemberè tó kàluga mà oyò rí kisè kàluga mònà-ñöga ka kàndo ádrèngbà mberù-ba ní. Wò ndì oyò rí kisè kàluga-ovò ní^m «Atdídò Hìllá Ngari.»⁴ Ndì kàluga ñò fìⁿ dhu ní orò ní ka kóbhòlò *màzàbahù-tidò, yà mbéyi arñgù kàzù ñò ka kòbù ndì rò *alindra-tidò tó perè ka kòbína dònà rò màzàbahù. Ngätsi dhu ní^o orò ní ka kútri kórò ngbóna sàndukù, yà «Ungbòta tó Sàndukù» té ka kátina sàndukù. Ndì sàndukù ñò fì^p dhu ní, orò ní ka kóbhòlò kópà, yà *mònà té kátina mègatù-tidò rì^q ònà mà, Àrɔnì bhà

^c8.5 Uvt 25.40.

^d8.7 Wemberè tó ungbòta ní yà Sìnayì té kátina pbìrì-dò rò Kàgàwà anzì pbìndà ale mònà ungbòta (Uvt 24.3-8).

^e8.12 Yèr 31.31-34

^f9.2 Law 24.5-9

mùgö, yà ɔpbína atà, ndàdò ipfö mânà^g. Ndírò, kà'ò t'i ngäkpa dhu ní óyö odu-afä-nzo, yà ndì mânà indrú nüngbò Ùyátá Kàgàwà andí döyä^h.⁵ Ndì sàndukù dö ka këli dhu ní Kàgàwà bhà ádrèngbång tó awáwù itè rí àtsà ka kátsà *mákérubì tí kátila málàyíká tó óyö woyò. I màkérubì nüngbè pékéléya, sisìya ràdò ndibvu yà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò, ndíní kükà tí indrú tó nzérenga izä-azù nüfù ka kongónà òná ngari dö. Pbétò kòmbí ríⁱ kàsämì ní nzí yà köró kükò dhu àwë ka kí òná atdátdírà ɔ kàsämì.

⁶ Wò dhu bhëyi ní ndì ka kahù kükò dhu-nyìt köró. Ní, pbàkùhání nöongónà òtsù biliñganà wò wemberè tó kàluga ò, fiyò kasù ònzi i í rò.⁷ Pbétò, pbàkùhání tó ádrèdrë ale dö Kamà këlè atdírò ní ndì ongónà òtsù wò oyò rí kisë kàluga ò atdí-gàna këlè tí, yà ato náarí irà dhu bhëyi. Ábadhi ongónà òtsù nà foná ányì dhu ní, yà perè tí ndì ndipfo ndì nyé tírò pbìndà nzérenga-oko dò rò izä-azù mà, yà ngäkpa ale ipfo perè tí fiyò nzérenga-oko dò rò izä-azù mânàⁱ.⁸ Wò dhu-otù ò, Hílå-Alafí azè ndítè dhu ní, «Atdídò Hílå Ngari» ò indrú rötsù Kàgàwà-tíⁱ òná otu ríⁱ inzà ndì ndapè ndàngbè ró dhu. Ndì dhu niⁱ àdò yà adzi dö hemé-dzà àdò kasù ònzi ndì ndí ró òná kàsämì ɔ dhu.⁹ Wòrì ní ndì yà kòmbí aríⁱ ònzi dhu nitè ñö. Ndì dhu niⁱ, Kàgàwà tò ka kubhónà ngäkpa perè-tidò mà, ubetí ka kubínà izä tó perè mânà rongónà nzí àdò Kàgàwà ubetí arí ale ábhù ríⁱ ákaká atdídò afína òná rò kònzi ale tí.¹⁰ Kükò uyatá ní i indrú ongónà ifanà i óyvëna dhu mà, i ómvëna dhu mà, ndírò fiyò sòmà tó mändò nözè dhu bhëyi i í 'ù'ò Hílå Kàgàwà-nyikpò ò dhu mânà nändà dhu ní. I uyatá iⁱ ngari nà ràrà ábhù Kàgàwà rí köró dhu áwë, ròngò ɔwátána tí òná kàsämì ò.

¹¹ Pbétò, Krístò ira pbàkùhání tó ádrèdrë ale dö Kamà tí, ndíní ndì ndibho tí yà inè àlë kíⁱ nà kòmbí matí idzinga àlë tò. Kätsù ádrèngbà, ndírò atdídò àkà hemé-dzà ò. Ndì hemé-dzà ní nzí yà indrú nyé nüpe. Kà-tí ní, ka ní nzí yà adzi dö hemé-dzà.¹² Kätsù atdí-gàna këlè tí ndì idza tò Atdídò Hílå Ngari ò. Kätsù nzá ányì ubetí ka kubína perè tí indrí-akpá-azù nà ndírò ikyì-akpá-nzo-azù nà, pbétò kätsù ányì azùna nyé otù ò ndítirò. Ndírò, ndì otu ò ní ndì, kewù àlë dhòdhòhdhónganà àlë tó nzérenga ɔ rò.¹³ Angyi ka kongónà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò indrí-akpá-azù mà, ikyì-akpá-nzo-azù mà, kàzù ò ka kükò ikyì-ivá-nzo-ohù mânà návò Kàgàwà-nyikpò ò òtì ale dö, ndíní abádhí nu'o tí riñä ngebëya ònì rò kà-nyikpò ò.¹⁴ Ní, dhu apé iⁱ ndì dhu bhëyi kükò izä-azù nöongónà dhu ònzì dhu tí, ní Krístò-azù nyé tí mbä àdò iⁱ obì nà atdídò ròsè, ndù'o àlë, àlë rìlå Kàgàwà-nyikpò ò? Obhó tí, Kàgàwà, yà dhòdhòhdhónganà arfíⁱ ale bhà Hílå Alafí-otù ò, Krístò níipfo ndì ndítirò perè tí Kàgàwà tò. Ndírò, kázù núu'o àlë tò irèta rìlå Kàgàwà-nyikpò ò inzà àkà mütso ɔ rò, ndíní àlë kònzi tí Kàgàwà, yà ípírëngä nà arfíⁱ dhòdhòhdhónganà ale bhà kasù.

¹⁵ Ndì dhu-okú dò rò ní ndì, Krístò ní indrú nzinzi ò arí ide Kàgàwà mânà ale, ndì Kàgàwà ónzì indrú mânà ɔwátána tó ungbòta ò. Ndì dhu otu ò ní ndì, kükò Kàgàwà únzi ale ríⁱ inè àbò dhòdhòhdhónga nà rádi dhu, yà kükò findà lakkà fiyò dhu. Köró i dhu rädù àkà Krístò náavè ndíní ndì ndawù tí kákà wemberè tó ungbòta tó kàsämì ɔ dhu nüfà ale mà fiyò afatá ɔ rò dhu-okú dò rò.¹⁶ Óvè ndì ndóvè ròrò indrú avò dhu náape iⁱ inè, ní dhu àkà wà kitè dhu wò ndì dhu navò ale róvë wà, tdë ka kònzi ndì ale uto dhu rò.

¹⁷ Obhó tí, ðvè ndì ndóvè ròrò indrú ðvè dhu ríⁱ tina nà ndì ale ðvè dhu-dzidò. Pbétò, kà rí mbä kà nà àdò ndì ale àdò ípírëngä nà òná kàsämì ò.¹⁸ Ní ndì dhu bhëyi tí, wemberè tó Ungbòta mà Kàgàwà ili nzá azu apè ndawù ròrò.¹⁹ Obhó tí, wemberè tí Músà náavò yà Kàgàwà abhà fòná Ùyátá köró ale tò. Wò dhu-dzidò, kídyi ikyì-akpá-nzo-azù mà indrí-akpá-azù mânà, ndàngbò atdikpà idha nà. Ndírò, kídyi *hisopò tí kátila itsu-döká, ndisò àlëlå támà-iká ní ka kóbhòlò imbi ní, ndàdò ndì azu uto ní Ùyátá tó bhükù-dö ndírò köró ale dö.²⁰ Ndírò kădù àtñà: «Yàrì ní ndì Kàgàwà uya ndíní nyé nyongó tí ifanà

89.4 Øzt 17.9-15

94.4 Tðr 10.3-5

97 Law 6.11,15

Ungbòta ìtè rí azu!»²¹ Músà náuvó ndì azu átò Hemé-dzà dò ndirò këvò ka somà tó dhu-tsí dò kórò.²² Ndirò, Uyátá ka kàndà rò, mbèmbè kórò dhu ú’ò arí rílă Kàgàwà-nyìkpó ñ dhu ní perè tí ka kàbhù ìzä-azù òfù ndì dhu. Ndirò, inzá azu òfù ndì rò, Kàgàwà rí nzí àdò ìndrú tó nzérenga nábhà.

²³ Nírò, ndì nála dhu ní yà òrà-akpà ò arí? dhu tó ñfò ìtè arí dhu ní’ò ka rarí azu ní rílă Kàgàwà-nyìkpó ñ. Pbétà, obhóngá dò ka kí Kàgàwà òlè dhu rönzina ní yà atdídò fìndá ídzinga ósè ìzä-azù tó perè dònà perè.²⁴ Obhó tí, Krístò atsù ònà Atdídò òlă Ngari ní nzí yà ìndrú-otsú ósí ngari. Yà ìndrú-otsú ósí ngari ní? yà obhóná Atdídò òlă Ngari nyá tó ñfò kélè níté rí ngari. Pbétà, kátsù òrà-akpà ò yà Kàgàwà arádi t, ndòngò àmbe ndítsò dò Kàgàwà-rò álè-okú dò rò.²⁵ Yà ato náarírà dhu bhéyi, Pbàyàhúdí tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dò Kamà nóongónà òtsù atdí-gàna tí Atdídò òlă Ngari ò. Kóngónà òtsù ányà perè tí ndì ndábhàna Kàgàwà tò ìzä-azù nà fòná. Pbétà, Krístò náatsù nzá Atdídò òlă Ngari ò òrà-akpà ò, ndíñt ndì ndongó tí ndàbhà ndítirò perè tí Kàgàwà tò ibí-gàna.²⁶ Kí’ína gukyé ndì dhu bhéyi, ní kákána ndàbà apbè ibí-gàna ròpè ndì yà adzi Kàgàwà anzhàna dhu ò rò. Pbétà, yà adzi ò dhu-tsù rí ndapà ndòdò ndì òná kàstumí õ, Krístò níté ndì atdí-gàna kélè tí, ndíñt ndì ndebà tí ìndrú tó nzérenga, yà ndì nyé tírò ndì ndì ndípfo, ndàbhà ndì perè tí Kàgàwà tò dhu-otù õ.²⁷ ìngbáñ fli ndì ale mà rödonà dhu ní, ndì ndóvè atdí-gàna kélè tí dhu, ndì ove-dzidò, Kàgàwà ràdò ànyanya òtdò.²⁸ Ndì dhu bhéyi tí átò, Krístò níipò ndì ndòvè atdí-gàna kélè tí, ndíñt ndì ndebà tí ábhò ale tó nzérenga. Ndirò kíngoya ìngo tdítòd. Ní, kíngoya nzí ndíñt ndì ndebà tí ìndrú tó nzérenga, pbétà kíngoya ndíñt ndì ndigé tí ndòdò arí ale.

Krístò abhà ndì ndítirò perè tí Kàgàwà tò dhu

(Èbr 9.7-15,23-28)

10¹ Músà bhà Uyátá ní? ìrà rírà ídzì dhu tó ñfò ìtè rí álè tò dhu, pbétà ka ní? nzí ato náarí ìrà dhu bhéyi. Ní ndì dhu-okú dò rò, káránà nzí Kàgàwà-tí? ríwu ale nábhà rò rí? àkákà ale tí. ² Dhu i’ína gukyé wò dhu bhéyi rí Kàgàwà òlè ale ràdò ’ù’ò ’òlă dòtsí Kàgàwà-nyìkpó ñ atdí-gàna tí dhu tí, ní? ale náawùna nzí ’òzò rò tdítòd nzérengatále tí. Ndirò abádhí ubhànà ìzä tó perè übhò ò Kàgàwà tò dhu atdídò.³ Pbétà, ndì ìzä tó perè-otù õ, ìndrú owúnà fíyò nzérenga nísè rò yà ato náarírà rò.⁴ Obhó tí, ikyí-akpá-azù mà ìndrù-akpá-azù mánà rí nzí àdò ìndrú tó nzérenga ìndò akekpá màtf.

⁵ Ní ndì dhu-okú dò rò, Krístò ira yà adzi ò ñmá kàsùmí õ, kávò dhu Kàgàwà tò, ndàti: «Ínyi, nyi nyazè nzá òbi tí ka kábina ìzä tó perè mà, ngäkpà perè-tidò mánà kubho ìndò.

Pbétà, nyi nyahbòlò ní ngbòdu ndíñt ma mabhà tí perè tí ìndò.

⁶ Kázò ò ka kábina ìzä tó perè mà, nzérenga t’abbata tó perè mánà náafò nzá nyìkpóna.

⁷ Ní, ma madò àtìnà ínyi ní:
«Kàgàwà, kànř ma mìrà ma-tírò,
ndíñt ma mònzi tí nyì nyòzè dhu,
àdhàdhì okúdu dò rò ka kandí pbékà bhükù ò dhu bhéyi^k.»

⁸ Àlè kàla wà dhu, Krístò ravò dhu, ndàti: «Nyi nyazè nzá, ìzä tó perè mà, ngäkpà perè-tidò mánà. Ndirò nyi nyazè nzá òbi tí ka kábina ìzä tó perè mà nzérenga t’abbata tó perè mánà. Kóró kôrì dhu náafò nzá nyìkpóna.» Kávò dhu ndì dhu bhéyi àzèmbè kóró kókò perè núbhò ka karí àdhàdhì Uyátá nónzì ka dhu bhéyi ròrò tí.⁹ Wò dhu-dzidò kàdò àtìnà: «Kàgàwà, kànř ma mìrà, ndíñt ma mònzi tí nyì nyòzè dhu.» Ní ndì dhu-okú dò rò,

j9.20 Uvt 24.8

k10.7 Zàb 40.7-8

Kàgàwà ipfo kǒkò izá t'úbhota tó angyè perè kórò, ndàdà èwèhnà Krístò nyé ní. ¹⁰ Ndì Krístò anzi Kàgàwà òzè dhu dhu-okú dò rò, àlë' i, àlë kú'o wà àlë, àlë rìlă nzérenga ñ rò, yà kípfo ngbóna ndàbhà perè tí Kàgàwà tò atdí-gèna kélè tí dhu-otù ñ.

¹¹ Pbàèbrànìyà-bvà, ìngbátí ìli ndì *kùhanì mà nòongónà ide bilinganà Kàgàwà-ònzì pbindà kasù ònzi ndì ndí rò. Kóngónà atdí perè-tidò kélè níbho ibí-gèna Kàgàwà tò, ìnzì i perè ràdà indrú tó nzérenga itò akekpá mâtí. ¹² Pbétù, Krístò náabhhà perè atdí tí Kàgàwà tò. Ndì perè ní' i yà ádrèngbànga tó ñobi nà rí' i, ndítò indrú tó nzérenga perè. Ndirò, káradi pótso ifutà tó ngari ñ Kàgàwà bhà fangà dònà rò. ¹³ Ányì, kà ròdòna kòmbí dhu ní, Kàgàwà rí kórò kàbhà òmvy àbhë kà ròbè dòya dhu. ¹⁴ Obhó tí, yà ndì ndabhhà Kàgàwà tò atdí tí perè-otù ñ, kàbhà kǒkò ndì ndú'o rìlă fisy nzérenga ñ rò ale, rí' i àkákà atdídò Kàgàwà-nyìkpó ñ dhòdhóhónganà ale tí.

¹⁵ Ndirò, Hlă-Alafí rí ndì dhu òvò àlë tò átò. Wemberè tí, kà rí dhu òvò ndàti:

«Ádrèngbálé Kàgàwà rí dhu òvò ndàti:

<Kékòrì idho dzidò, yàrì ní ndì mì mungbò abádhí mánà ní ung'bòta.

Ma mì pbákà Ùyátá nándí abádhí-afí ò,

madà àbhènà abádhí rèni.»

¹⁷ Ima, ma mì nzì abádhí tó nzérenga mà, abádhí tó afatá mánà nírè tifidò akekpá mâtí!»

¹⁸ Kàgàwà èbà indrú tó nzérenga rò, ka kí mbà perè t'úbhota-atdyú nà ndínì kékà tí nzérenga.

Àlë kákà àlë ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlë-afí nà dhu

(Èfe 2.13,18; Èbr 4.4-16; 6.4-20; 12.25-29)

¹⁹ Nírò àbanñzó, àlë kà'u wà dhu, Yésù-azù-otù ñ, àlë ràrì òtsù òtsù Atdídò Hlă Ngari ñ. ²⁰ Àbadhi ángbe ípirëngà-owéntá tó otu àlë tò, ndì ngari-tsè ka kàtò ní mberù-ba-ñngà ndì ndabhhà ràfà ndì dhu-otù ñ. Kà-tì ní, ndì dhu rónzì ndì yà kàbhà ngbóna nyé ndítò kétò mèùsalabhhà dò dhu-otù ñ. ²¹ Obhó tò, àlë kí' i Kàgàwà bhà idzà kórò dhu dò rí' i ádrèngbálé tó wò ndì Ádrèngbà Kùhanà nà. ²² Ní, dhu àkà àlë ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlë-afí ñà, ndirò àkákà atdídò a'uta nà. Yésù núu'o àlë-afí azùna ní, rìlă atdídò nzérè iretà ñ rò, ndàdà àlë-rgbò ù'o Hlă idha ní^m. ²³ Kàgàwà akò àlë tò ndì ndónzina dhu tò láká àlë tò. Ndirò ka ní ndì ndènò dhu ifé arí ale. Ní dhu àkà àlë ròvò wò ndì àlë kódòna ndínì àlë kabá tí dhu kpangba ìnzì àlë kí àlë ìngyé ròrò. ²⁴ Ndirò, dhu àkà àlë ràndà àlë dò nga mbéyi àlë nzínzì ñ, ndínì ndì dhu abhù tí àlë àlë ròzè àlë àlë nzínzì ñ, àlë ràdè àmbe idzì dhu ònzì dò. ²⁵ Dhu àkà nzá àlë ràbhà atdikpá àlë kí àlë-tsè ùndù dhu, àdhàdhì atdídhená ale arónzina dhu bhéyi. Ndirò, dhu àkà àlë ròngò àlë-afí àbhù ròtsì ñobi àlë nzínzì ñ. Àlë kákà àlë rònzì dhu ndì dhu bhéyi, nyé nyàla wà Ádrèngbálé Yésù ríngò òná idho rí ndìndù dhu dhu-okú dò rò.

²⁶ Obhó tí, àlë kapé àmbe nzérenga ònzì dò kísì tí, iwà àlë kénì obhóngá rórò, ní Kàgàwà tò àlë kádò ùbhonà àlë tó nzérenga kékà tí ngátsi perè rí mbà tifidò. ²⁷ Pbétù, ndèbhà ràdà àlë tò dhu ní, àlë ñ ódóna, àlë kí Kàgàwà rí anya òtdò àlë dò, ndòtdò àlë' i, ròná òmvy-tsè atdídò ñrè kàzé ní dhu òdò dhu. ²⁸ Angyi ka kóngónà Músà bhà Ùyátá nàkò ìngbátí ìli ndì ale mà, nòhò ìmbà ìzé tó ale-afí na, òyò ale mà, ndirò ngátsi ní ìbhà ale mà níkò kònzi dhu tó ngàmbì tí ròⁿ. ²⁹ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà gàyà nònzì ale tí ní' àdà ododu málipò nyé nábà? Obhó tí, ndì ale nífè názà yà ndì nú'o ndìlă nzérenga ñ rò Kàgàwà t'ídhùnà-azù, yà indrú nábhà rùngbò à Kàgàwà mánà azu. Ndirò ndì ale ènò dhu nzérè yà indrú àbhà arí ràni Kàgàwà bhà idzinga kàbhà Hlă Alafí ní. ³⁰ Obhó tí, àlë kénì wà yàrì dhu navò indrú tò ale. Kati:

¹10.17 Yér 31.33-34

²10.22 Uvt 29.4; Zèk 36.25; Èfe 5.26

³10.28 Tòr 19.15

«Nzére dhu übhö ka kí nzére dhu ní dhu ní pbàkà kasñ.

Ndirò ìma, ma mubhöya ìngbàtf flí ndí ale mà ndí ale ónzì dhu-bvñ rò.

Ìma Ádràngbale Kàgàwà, ma midìya ndí pbàkà ale-ànyäo.»³¹ Kàgàwà, yà ípìrònga nà arfìt dhòdhóhdhónganà ale-fò ìndrù ríñ dhu ní òdòna àkà konzì atdídò dhu!

³² Nyírè pé yà angyi ndí nanzì ràkà dhu, yà Kàgàwà awù nyíkù nga òná kàsùmì ɔ. Nyínyabà àpbè abhö nyí ìndrù-fò, pbétf nyí nyandù i àpbè-dzi kórò.³³ Atdídhená kàsùmì ɔ, ka kowúnà dhu ònò rò nzére nyí ní, kadò àvu ràkà ábhö ale-ònzì rò. Ndirò ngékpà kàsùmì ɔ, nyí nyowúnà nyápbo rò atdíkpà kókà ròyá ka kávu ale mánà.³⁴ Nyí nyabà íze kókò imbi-dzà ò fìt ale dò, nyádù fukù dhu-tsí òndhà ka kí dhu ní ù dhèdhé nyí nà, nyí nyení dhu inè nyí ràrìfìt idzi dhu-tsí, yà mbéyi nyí rífìt ndirò dhòdhóhdhónga nà rádi nà dhu-okú dò rò.³⁵ Nírò, nyí nyákà nzá nyébhà fukù a'uta, ndí a'uta rí ádràngbà perè nyí nábhà nyábà nídhunì.³⁶ Nyí nyákà nyídò afíkpà obvò, ndín nyí nyonzì tì Kàgàwà ózè dhu, kà rádù yà ndí ndakò fíndá lákà fukù dhu nábhà fukù.³⁷ Obhó tì, Ìnlà Andítá ò Kàgàwà rätina:

«Kàsùmì èbhà ndí akékpá nyí!

Ndí kàsùmì ní yà àkákà ndirà ale rírà òná.

Kà rí nzí àdì ádzí inzà ndí ndirà rórdòp.

³⁸ Obhónángatále tí rífìt nyíkpódu ò ale, ràdè fìt ípìrònga nà ìma ndí ndà ù dhu-otù ɔ.

Pbétà, kápè ndàdù olù pbìndà a'uta ɔ,

ní afídu rí mbà àdè fìt dhèdhé nà kà d39.»

³⁹ Pbétà, àlèfìt na, àlë ní nzí olù ràdè 'àdu, 'àdè ùwí ale. Àlë ní iwà Kàgàwà ná'ù ale, ndín ndí a'uta nòdò tì àlè tó ípìrònga.

Pbàìsràyélí t'ábhúya nzinzì ɔ Kàgàwà na'u ale

(Zàb 33.6,9; Yùw 8.56; IPé 1.8)

11¹ Kàgàwà à'u ìndrù rí dhu-tì ní, ndí ale rà'ù dhu, àbà ndí ràrì yà ndí ndódòna Kàgàwà abhò tì fíndà dhu nábhà. Ndirò kà-tì ní, inè rífìt dhu tì ka kí inzà ka kápè àlána dhu à'u dhu.² Ndí a'uta-tidò nà àlè t'ábhúna fìt dhu-okú dò rò, Kàgàwà awe idzì dhu abádhí dò.

³ Kàgàwà àlè ká'ù dhu-otù ɔ, àlë kàni dhu, Kàgàwà ranzì òrà-akpà mà yà adzi mánà òtëna ní tì. Kà-tì ní, yà adzi ɔ àlë karálana kórò dhu-tsí rabhòlo i òtëna, yà inzì rí 'àlá dhu ní.

⁴ Àbèli ná'a'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kàbhà idzì perè nyí Kàgàwà tò, ròsè Kàyìnà àbhà perè dònà. Ní kàbhà a'uta-okú dò rò, Kàgàwà azè ka obhónángatále tí, ndí nyí tírò ndí nda'u kàbhà perè idzì dhu tì nídhunì. Ndirò ndí a'uta-bvñ rò, iwà mâtì ndí ndavè rórdò Àbèli arfìt inè àlè tò ndí ndarí dhu òvò indo mâtì rófì.

⁵ Ènòkà ná'a'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà adyì ka yà adzi ɔ rò, ròdzì òrà-akpà ò inzà òvè-dzi nínè rórdò. Ka kala nzá ka tdítò, Kàgàwà adyì ka, ròdzì òrà-akpà ò dhu-okú dò rò. Obhó tì, Ìnlà Andítá rí dhu òvò ndàti, tdè Kàgàwà odýí ka, ròdzì òrà-akpà ò rò, Kàgàwà razù ka nyíkpóna nòfò dhu ònzì arfì ale tìs.⁶ Nírò, ìmbà a'utá na, ìndrù rí nzí àdè Kàgàwà-nyíkpó nòfò dhu ònzì. Obhó tì, Kàgàwà-tí ò ndí nòzè ndòndrà ale nákà ndà'ù dhu, inè kà rarfìt, ndirò kà rarfìt idzì dhu ònzì ndòne rí ndín ɔtì ala tì ndí ale tò.

⁷ Nuwà ná'a'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà avò dhu kà tò yà inzà ka kápè àlána angyi dhu dò. Ní ká'u Kàgàwà òvò fíndà dhu obhó dhu tì, ndàdù i úga ònà atdíkpà pbì

¹10.30 Tòr 32.35-36

²10.37 Írà rírà dhu tì ka kátina iró ale ní Måsiyà.

³10.38 Háb 2.3-4

⁴11.4 Opt 4.4

⁵11.5 Opt 5.24

ídzá-bhà mànà *sàfinà nòsì. Ndì dhu-otù ɔ̄, ndì Nèwà abhù Kàgàwà ròtdì anya yà adzi ɔ̄ kóró ngékpà ale d̄, ndì Kàgàwà ràdà kòzà obhónángatále tí kàbhà a'uta-okú d̄ rò.

⁸ Àbràhamè náa'u Kàgàwà dhu-okú d̄ rò, kifù Kàgàwà ànzì ndì dhu, ndìvà ndì ndàrà yà Kàgàwà òkò fìndà lákà fìndà, ndíñt ndì ndadì tí kàmána tí pbirì ɔ̄. Kàbhà pbìndà pbirì nyù, ndàdàt àrà inzà ndì ndènì ndì ndárà i nga mà ròrò. ⁹ Pbìndà a'uta-okú d̄ rò, kóngónà àdì wò fìndà lákà Kàgàwà akò fìndà pbirì ɔ̄ àdhàdhì olo bhéyi. Ányì kóngónà àdì hemé-dzà ɔ̄, àdhàdhì Isakà mà Yàkòbhò mànà náadàt òko átò hemé-dzà ɔ̄ dhu bhéyi. Abádhí tò Kàgàwà akò ndì lákà átò. ¹⁰ Obhó tí, Àbràhamè ambénà òdònà d̄ ndàla dhu ní ɔ̄, Kàgàwà nyù ndítirò udhé, ndàdàt òsinà pbanga, yà atdídò kòrù pfòna rìdzò pbanga¹.

¹¹ Sárà nyù mà átò náa'u Kàgàwà. Ní, inè kà rí ɔ̄ ingò-ayì tí, ndirò mèlàyì-ngba nyù tí ròrò, Kàgàwà abhù ka ràbà pbàdzukurù ábà kà rí ní onzi. Kábà ndì onzi, kǎ'u dhu ábhù Kàgàwà ràrì yà ndì ndakò lákà ábhù ràkà dhu-okú d̄ rò. ¹² Ndì dhu-okú d̄ rò ní ndì, Àbràhamè, àzémbè óve kélè òdò rí ale bhà pbàdzukurù ní ɔ̄ abhò nyù àdhàdhì yà inzì rí 'òzàt òrù-akpà-nyù rò alali, ndirò ádrèngbà rère-vidò osokpó-bvù tí.

¹³ Kòkà ale kóró náuvé fìyò a'uta ɔ̄, inzà tì ábà yà Kàgàwà akò fìndà lákà fìyò dhu ròrò. Pbétà, abádhí ala ka itse rò, idhèya ràdà ndíka ní. Abádhí avò dhu kpangba 'àti, yà adzi ɔ̄ tì ràrì ɔ̄ àdhàdhì olo bhéyi, ndirò abhi ɔ̄ rí ɔ̄ ale bhéyi. ¹⁴ Obhó tí, wò dhu bhéyi ròte ale rítenà kpangba dhu ní, tì ràrì fìyò pbirì nyù nòne. ¹⁵ Abádhí iréna gukyè angýita tí tì uòvò 'òwù fìyò pbirì ɔ̄ rò dhu, ní abádhí ábàyana ábà ányì tì ɔ̄ 'àdù ònà kàsèmì. ¹⁶ Pbétà, abádhí-adyu nyù ní ɔ̄ yà mbéyi nyù rí ɔ̄ atdídò ròsè pbirì d̄. Ndì pbirì ní òrù-akpà ò nga. Ní ndì dhu-okú d̄ rò, Kàgàwà-nyù rí nzé iwa abádhí tò Kàgàwà tí ka kí ndánzi rò, iwa ndì ndabhbólò pbanga abádhí tò nídhunò.

¹⁷ Pbìndà a'uta-okú d̄ rò, Àbràhamè níipfo idhùnà Isakà, ndàbhù perè tí Kàgàwà tò yà Kàgàwà amvù kàbhà a'uta ònà kàsèmì ɔ̄. Kǎ'u, ndípfo ndì atdí tí rí ɔ̄ idhùnà, ndàbhù perè tí, àzémbè iwa Kàgàwà akò lákà fìndà ròrò. ¹⁸ Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Isakà-otù ɔ̄ nga ní ndì nyí nyí pbékè dhu tí ka kátina pbàdzukurù ábà ní^u.» ¹⁹ Àbràhamè náa'u dhu Kàgàwà ràrì ɔ̄ inè ndàbhù Isakà rìngbè ndì óve-bvù rò. Ndì dhu bhéyi ní ndì Kàgàwà adàt Isakà àdu tdítò kà-fò ɔ̄, àdhàdhì óve-bvù rò ndì nìngbè ale bhéyi.

²⁰ Isakà náa'u Kàgàwà dhu-okú d̄ rò, káso idhúna Yàkòbhò mà Èsawè mànà, ndòvò olùnà rò tì nonziya abádhí rò dhu abádhí tò.

²¹ Yàkòbhò náa'u Kàgàwà. Ní, íkyérò ndì ndòdòt ndíñt ndì ndòvè tí ròrò, kávò dhu Mísri tó pbirì ɔ̄ rò Pbàèrsràyélí rúvò ònà kàsèmì d̄. Ndirò, káyà dhu kpàna ka kónziya tí dhu d̄.

²² Músà t'ábanà mà kà-tsánà mànà náa'u Kàgàwà. Ní Músà tó ngbángba fìyàna àgù rò, abádhí anzì nzá Mísri tó pbirì ɔ̄ ádrèngbà kamà bhà wiyáta àkò tì i dhu-odò. Ní, abádhí arù ndì ngbángba ràrà àhùt ibhùt abì tí. Obhó tí, abádhí ala dhu ka ràrì atdídò áya ngbángba.

²³ Músà náa'u Kàgàwà. Ní kitdègu òvi ndàbhù ádrèngbà, ní kúvó ndì dòtsí inzì kanzi ndì Mísri tó pbirì ɔ̄ ádrèngbà kamà t'ívànà bhà ingbà tí. ²⁴ Kázè dhu ní 'òngò apbè ábà atdikpá Kàgàwà bhà ale mànà, ròsè Mísri tó pbirì ɔ̄ bhà tó nzérengà ɔ̄ idhèna rí ndíkà idò kàsèmì ɔ̄ tí dhu dònà. ²⁵ Ndirò, Músà tò, ndì ní ka kí dhu ènò nzére àdhàdhì Màsiyà ní ka kénçya dhu nzére dhu bhéyi dhu ní ɔ̄ idzì dhu, ròsè Mísri tó pbirì ɔ̄ ònzi ábà ndì ndí dhu dònà. Obhó tí, kàmbénà òdònà d̄ dhu ní, Kàgàwà ubhòya ndì ní perè. ²⁶ Pbìndà a'uta-okú d̄ rò, káhà Mísri tó pbirì ɔ̄ rò, inzì ndonzi ádrèngbà kamà bhà nàwí-odò. Ndirò kádù nzá ndì olù yà ndì ndùdhé ndì ndonzi tí dhu ɔ̄, àdhàdhì àlà rí Kàgàwà, yà inzì ka karí àlåna ale àlå ale bhéyi. ²⁷ Ndì pbìndà a'uta-okú d̄ rò, kápè *Pásika tó mèhendà.

¹11.10 Èbr 12.22

²11.18 Opt 21.12; 22.1-14

Kÿyá dhu Pbàìsràyé lí tò, ràvò izá-azù fiyó tsatsù rò, ndíni yà ìndrú-tsé òtdì rí màlàyikà nôsokyé tí nzí abádhí tó senzo tó kpabhá nzónzo.

²⁹ ¶ Pbàìsràyé lí náa'u Kàgàwà. Ní abádhí tò dà Òlòlù ádrèngbá rètò òná àdhàdhí adzi-kpa dò i úda dhu bhéyi. Pbétà, Mísri ɔ bhà nítidégu dhu àpà 'ònzì ndí dhu bhéyi, ní idha agbú ndí abádhí dò, tséya ròtdì ndí.

³⁰ Pbàìsràyé lí tó a'uta-okú dò rò, Yèrikò tó kigò-rgbò ka kákporò ní odu tó kàlì núugòlò ndí, nditsì obvò, àràbhà idhò tó abádhí àkpòrò ngebóna rò.

³¹ Mènyònì tó atdí tsibhále, Ràhabà tí kátina náa'u Kàgàwà. Ní, fýàdhíyà mà ka kakyé nzí atdikpà fiyó kigò ɔ bhà kákà i nuvò ìnzì 'òngò Kàgàwà-tsù dhu nífù ale mánà, fýàdhíyà akò abhábhò mårèngà ɔ dhu-okú dò rò.

³² Nírò, ma mí àdhu òno tdítidò? Obhó tí, kàsémì àbhò nzá ma mawe dhu Gìdiyonì mà, Bárakà mà, Sàmusonì mà, Yéfutà mà, Dàwudi mà, Sàmolè mà pbànábi mánà nàndà dhu dò. ³³ Kàgàwà i a'u dhu-okú dò rò, kékò ale nzínzì ɔ atdídhená ale náanzì ádrèdrò kámá tò pbirì ɔ ale lémà, ngékpà ale ràdò obhónanga tó dhu ònzì. Ngékpà ale abà Kàgàwà akò fíndá láká fiyó dhu, ngékpà ale utsi àrà-tsù, ³⁴ ngékpà ale ivé atdídò ròrò kàzu, ngékpà ale utes i àpà ka kí kakyé ila tó ila tó obhi-akpá ní dhu ɔ rò, ngékpà ale i'mbà ɔbí nà, pbétà Kàgàwà adò i-tsí àbhò ròtsì ɔbí. Ila t'úgyeta ɔ, ngékpà ale ité i obítale tí, 'àdò ìnzì ní fiyó pbirì ɔ pbànówí lémà ònzì, 'òdò ròtsé. ³⁵ Atdídhená vèbhále náa'u Kàgàwà. Ní abádhí ala i tdtidò nzínziya ɔ rò utes ale mánà, iわ Kàgàwà àbhò rèngbe i ove-bvà rò ròrò.

Ngékpà ale-tsí rò ka kavù atdídò rálà ove-rgbò nyé. Pbétà, abádhí uvó i ìnzì kékòlo i àpbè ɔ rò, ndíni i utes dhu-dzidò Kàgàwà abhàya tí 'èngbe i ove-bvà rò, 'àdò idzì ípírònga nyé nábab. ³⁶ Ngékpà ale-tsí ka kingò, kadò utesinà asé ní. Ndirò ngékpà ale ka kusó àdrà-mbí dò, kadò utesinà imbi-dzà ò. ³⁷ Ngékpà ale-tsí ka kakyé, kubvú odu ní, ngékpà ale-ëngá azè kadò isí ní. Ndirò ngékpà ale ka kakyé ila tó obhi-akpá ní. Ngékpà ubhì 'àmbe òri dò akyé, támà-ndí mà, ndirò ìndrò-ndí mà i àfí ròyá ròrò. Abádhí rò kórò dhu atdò ndí. Ndirò ka kavù abádhí rò, konzì nzére dhu nyé ròyá. ³⁸ Kékò dhu bhéyi ale-tidò náakà nzá 'òkò yà nzére adzi ò. Abádhí arí akyé rèngò ɔ ndirò pbirì dònà. Ndirò abádhí ongóónà òko odu ò rí' ibhu òná ndirò adzi ò rí' ibhu òná.

³⁹ Kékò ale kórò náa'u Kàgàwà. Ní ndí dhu-okú dò rò, kawé idzì dhu abádhí dò. Pbétà, i ale náabà nzá yà kákò fíndá láká fiyó dhu. ⁴⁰ Kàgàwà i'ò iわ ndí ndùdhe idzì dhu nyé àlë tò rò. Ndí dhu-okú dò rò ní ndí, kázè nzá ndí dhu ràkà abádhí tò víya dò rò iimbà àlë'í na.

Kàgàwà arí nzére dhu i'sò àlë tò màlipò ní ndíni idzinga nibho tí àlë tò dhu

(1Kò 9.24-27; Fil 3.11-14; 1Pé 2.21-24)

12 ¹ Àlë nàndà dhu ní, kékò fiyó a'uta nitè kpangba ale tò ádrèngbá ihé nyé nákpòrò àlë-rgbò átò. Nírò dhu àkà àlë ràwà yà àlë-tsù òtò rádò ìnzì àlë ràmbe òwu dò angyi a'uta ɔ kórò dhu-tsí. Ndirò, dhu àkà àlë ràwà nzérengá yà isí tí arí ndàpbà àlë-rò dhu, àlë ràdò àmbe òtse dò yà Kàgàwà áví àlë ròtsé òná ongè ɔ, ìnzì àlë kí àlë ingyé ròrò. ² Dhu àkà àlë ràdò àlë-nyíkpó Yésù-rò tí. Ka ní ndí àlë tó a'uta apé ndí dòná rò ale, ndirò kàbhò rádò rí' i àkákà a'uta té ale. Obhó tí, kàndú mèsìlabhà dò ka kí ndàtò ndòvè dhu-dzi, ìnzì ndàbhò nyíma ríwà ndí ove-tidò ní. Kánzì ndí dhu iわ ndí ndàni olùmà rò ndí ndàbàna dhèdhe nídhuní. Ní kòmbí, kà rí' i òrù-akpà ò ndí ndàdi Kàgàwà bhà Ádrèngbá kamà tó tombi tó fangà dònà rò rò. ³ Dhu àkà nyírè ka, yà nzérengatále náandò ndí atdídò dhu-dzi nandù ale. Ndí dhu bhéyi ní ndí afiké rí nzí àdò ndìngye, ndí dhu ràdò nyádu olù. ⁴ Obhó tí, wò nzérengá lémà nyé nyonzi tí nyé nyúgyena ila ɔ, nyé nyápè nzá nyúgye ràrà àhà nyé nyéve dhu ò. ⁵ Ndirò, nyé nyàdzo tí nzá wà yà pbìndà inzo bhéyi Kàgàwà i'ò afiké àbhò ròtsì ɔbí ní ote rò rò? Kà ràtina:

«Pbàìsràyé lí, àpè nyala Ádrèngbále Kàgàwà rí nyisò màlipò ní dhu nzére dhu tí.

Ndirò, àpè nyabhà afímà ríngyé ndí dàmà kà ròrò rò.

⁶ Obhó tí, Ádrèngbále Kàgàwà arísóna màlipò ní ale ní òzè ndí ndózè ale.

Ndirò, àbadhi arí ìtña ale ní pbìndà inzo tí ndì ndènì kóró ale^{v.}»

⁷ Nyí nyákà nyöndù Kàgàwà rí nyësò málipò ní dhu-dzi òndù tí, kárí dhu ònzì ràké pbìndà inzo bhëyi nídhuní. Ádhi pbá ìngba ndì ìnzì àbanà arí nzére dhu ìsò fíkù málipò ní kóró pbìndà inzo ìsò ndì ndarí dhu bhëyi, ní nyí ní nzì kàbhà obhóná nzónzo, pbéti nyí ní iri nzónzo. ⁹ Ndirò yà adzì dò àlë t'ábaya náarí nzére dhu ìsò àlë tò málipò ní àlë ràdò ?íftu. Nírò dhu òfò tí nzá nga àlë ríftu àlë t'Ábanà Kàgàwà, ndín àlë nabhù tí àlë ràbà dhòdhòhónga tó ípírònga? ¹⁰ Obhó tí, àlë t'ábaya náarí nzére dhu ìsò àlë tò málipò ní áké kàsùmì kélè tí, nyíkpóya nòfò dhu bhëyi. Pbéti Kàgàwà arí kíssò àlë tò ndín ídzinga nibho tí àlë tò, ndàdò àlë ábhà àlë rí ?íftu ale té ndì bhëyi. ¹¹ Àlë ìsò ka kí málipò ní òná kàsùmì ò, àlë karí nzì ndì dhu àlă dhèdhe té àlë tò, pbéti àlë karí kálà iżu ibho rí àlë tò dhu té. Pbéti olùnà rò, ídži dhu nàla ndì malipò-nyëtsì ale náarí àbàna itse té dhu ní måràngà ò afiya róko dhu mà, obhónánga té dhu ònzì ì Kàgàwà-ònzì dhu mánà.

¹² Nírò, dhu àká nyäbhù kékò ì nìngyé okukù mà, kékò iví rívi otdyèkù mànà rídzò.

¹³ Dhu àká nyöbhòlò tárútaré ikò otu pfókù tò, ìnzì òtsotsù ale-pfò nabhù tí ràvò, pbéti ndín abádhí nabhù tí rágù ègù té.

Ìnzà dhu àká ìndrù ròkò ìnzì ?íftu Kàgàwà-tsò dhu dhu

¹⁴ Dhu àká nyònè måràngà ò nyí nyóko kóró ale mánà dhu, ndirò Kàgàwà-nyíkpó ò nyí nyóko ?íftu nyílò rírò dhu. ?imbà kí?ì ndì dhu bhëyi rò, Ádràngbále Kàgàwà-nyíkpá àlă rí ale rí ?íftu atdí mâtí nzíñziké ò. ¹⁵ Dhu àká nyàndà nga mbéyi ìnzì nzíñziké ò atdí ale mà rásà Kàgàwà rí ndàsò ní asota. Ndirò dhu àká nyàndà nga mbéyi átò, ìnzì nzíñziké ò atdí ale mà ní?ì tí ábhà ale ìnzà rí ale té, àdhàdhì ògyògyè atdíhéná itsu-vé náarí dhu ìnzà dhu bhëyi. ¹⁶ Nzíñziké ò atdí ale mà nákà nzà ndì ?íftu mènyòñítále té, ndirò ìnzì arí Kàgàwà bhà dhu-tsí ?íftu ale té. Nyí nyákà nzà nyöñzò dhu ēsawà náanzò dhu bhëyi: kàbhù sengba té ndì ndí ?íftu dhu tó pbìndà obhónánga kodzì áké ònyù-ngba rò dhu bhëyi. ¹⁷ Àdhàdhì nyí nyáni dhu bhëyi, olùnà rò, kázè àbanà ràso ndì, pbéti ndì kà t'ábanà adà ndì dhu àsà àsa té. Kàmvù mbá ndòdzò ndín àbanà ègérè té pbìndà írèta, ní ndì dhu aká nzà kà tò.

¹⁸ Obhó té, nyí nyówù nzà ùvò yà ngebôna àpbala ka kádò yà adzì ò pbìri-tí?ò, àdhàdhì Pbàìrsàyéí líláwù ùvò Sinayì té kátina pbìri-pfò rò dhu bhëyi. Abádhí ala ndì pbìri dò rórò atdídò kázù, ndì pbìri dò ndì nilvú mbíi ?íftu ?índ-iyà, ndirò kà dò rópili àpupú. ¹⁹ Abádhí irí wàndà-tù mà, Kàgàwà-tù mánà. Ní kékò dhu ì rí?ò, abádhí itsò ì Kàgàwà rò ìnzì ote té fíyò títidò. ²⁰ Abádhí andú nzá fíyò ka kàyà dhu-dzi. Ndì Ȣyátá ni?ì: «Yárí pbìri-ngbò àpbàlà rí dhu kóró ní?ìna mbá iżá mâtí, nákà kubvú odu ní ròvè^{w.}» ²¹ Ndirò, abádhí ala ndònzì rí ró dhu ni?ì odo àbhù rí ríftu atdídò ìndrù ò dhu. Ní Músà adù àtìnà: «Ma mítì odo nàx ndirò ma míví iví té.»

²² Pbéti, nyí nyówù ùvò fkyérò tímá ní Sàyunù té kátina pbìri, yà Kàgàwà, dhòdhòhónganà arí?íftu ípírònga nà ale bhà pbanga náarí?íftu dòná pbìri. Ndì pbanga ní òrù-akpà ò Yérùsàlemà tó kígò, yà málàyíká tó lufù-tsù náarí ?ündü, ?onyù mèhendà òná pbanga. ²³ Nyí nyówù wà ùvò fkyérò Kàgàwà bhà senzo, yà ?wà kündí ?vòya òrù-akpà ò ale tó mâtù-tí. Nyí nyówù wà ùvò átò fkyérò Kàgàwà, yà kóró ale-ànyà nitdýa ale-tí. Ndirò nyí nyówù wà ùvò kákà atdídò àká obhónángatále-tí. ²⁴ Nyí nyówù wà ùvò fkyérò Ȣésù, yà àlë nungbò Kàgàwà mánà ɔwéátána tó ungbòta ní ale-tí. Ndirò nyí nyówù wà ùvò fkyérò Ȣésù, yà ndì nufa kázù-tí. Ndì kázù ríténa àlë tò dhu ní atdídò ósé Ábèlí-azù ríténa àlë tò dhu dòná dhu.

^v12.6 Mbà 3.11-12

^w12.20 Uvt 19.12-13

^x12.21 Tðr 9.19

^y12.24 Opt 4.10

²⁵ Nírò, nyàndà nga mbéyi. Dhu àkà nzá nyüvö nyí, ìnzì nyíri wò fákà rí dhu òvo Kàgàwà-tsè dhu. Obhó tí, angyi ìndrú nüuvó i, ìnzì 'íri fíyò rí kàbhà ote òvo yà adzí dò ale-tsè dhu. Ní i ale néugò nzá Kàgàwà räbhëna fíyò málipò ñ rò. Ní àlë'í, yà àlë karí òrà-akpà ð rò rí dhu òvo àlë tò ndí Kàgàwà-tù 'íri rò, àlë kádà ùggù ìngbà dhu bhëyi ìnzì àlë ràbà kàbhà málipò? ²⁶ Angyi kà-tù náabhù yà adzí rìvi. Pbétè kòmbí, kôkô lâká àlë tò ndàti: «Ma mabhëya yà adzí rìvi atdí-gèna tí tñdítò, ndírò ma mabhëya òrà-akpà rìvi átò». ²⁷ «Atdí-gèna tí tñdítò» tì kà rätina dhu-tù ní, Kàgàwà abhòlò kórò dhu-tsí rìviyà, 'adà ûwí, ndíñ kákà ìnzì rádà ivi dhu-tsí náadà tì ndí öko.

²⁸ Nírò, àlë kákà àlë ràbhà òtsò Kàgàwà tò, kibhò yà ìnzì ònánga rädà ivi ádrèngbànga tó idzi àlë tò dhu-okú dò rò. Ní àlë kákà àlë ràlhé ka kà-nyíkpó nòfò ulétiá ní, iféta nà, ndírò kôdò ònzi àlë kí rörò. ²⁹ Obhó tí, àlë tò Kàgàwà ní kàzù arí dhu ùbbi dhu bhëyi arí dhu ùbbi ale.

Dhu àkà kònzi Kàgàwà-nyíkpó nòfò dhu ìndrú nzínzi õ

(Mát 19.4-6; Róm 12.10,15; 1Tè 4.3-7; 1Tè 6.6-10)

13 ¹ Dhu àkà nyözè nyí nzínzikù õ atdí àba bhà inzo bhëyi. ² Dhu àkà nzá nyádzø olo t'ákota rò rò. Ndí dhu bhëyi i f dhù ònzì dhu náabhù atdídhéna ale ràkò málayíká ìnzà i èni rörò. ³ Dhu àkà nyíre imbi-dzà ð ka kúsò ale, àdhàdhì atdikpá ka kúsò nyí mânà ale bhëyi. Ndírò, dhu àkà nyíre ròyá ka kávu ale, inè nyí nyí'í átò ròyá ka kádà ávu ale-rgbà nà dhu-okú dò rò.

⁴ Dhu àkà kórò ale rífé yà Kàgàwà umbáttá-okú dò rò dhu. Kpatsibhále mà pbìndà tsibhále mânà nákà 'òdà fíyò tì. Obhó tí, Kàgàwà nítidìya mènyòñì ònzi arí ale-ànyà, ìmbà rí'í yà iwà i námbà ale mà ndírò ìnzà i námbà ale mâtí.

⁵ Dhu àkà nzá nyözè fèrangà atdídò. Dhu àkà idhèkù ríka ndí yà nyí nyí'í nà fükà dhu ní tì. Obhó tí, Kàgàwà nyí ndítrírò rí dhu òvo ndàti: «Ma mí nzí àdzo ràmá rò, ndírò ma mí nzí nyébha akekpá mâtí^a». ⁶ Ndí dhu-okú dò rò, àlë kí'í inè àlë ràti obí nyí nà:

«Ádrèngbànge ní ndí pbákà Mèdzènàba,
ní ma mí nzí atdí dhu-odò mà ònzi.
Yà adzí 3 ale rädà àduh ònzì rùdùb^b?»

Dhu àkà àlë ràbhà Pbàyàhúdí tó mändù-owù t'ánguta dhu

⁷ Dhu àkà nyíre yà angyi nyí nànda fükà ádròdrò ale, kákà Kàgàwà bhà Ote navò fükà ale. Dhu àkà nyàndà ìngbà dhu bhëyi mâtí abádhí awù fíyò ípírònga ìtsà dhu, nyádà i'í abádhí i'í nà a'uta-tidò nà. ⁸ Yésù Krístò ní ìnzì arí ndùwéh ale. Kà rí'í indo àdhàdhì yà inzi ndí ndíñ dhu bhëyi, ndírò kí'ya ndí dhu bhëyi tì dhòdhóhdhónganà. ⁹ Àpé nyàbhù nyí ketrà nyí yà olo tí rí'í fükà dhéhèrò dhu t'údheta-tidò ní. Obhó tí, afíkù àkà ròtsì obí Kàgàwà bhà idzinga-otù 3, ìnzì ní ònyù-okú dò rò ka kàyá dhu i'í ka kí dhu-otù 3. I wiyátá i'í arí ale dzènà ònzì ndí dhu rí nzí àdà akekpá mâtí. ¹⁰ Hemé-dzà 3 rí kasò ònzi Pbàyàhúdí tó pbàkùhání nákà nzá 'ònyù àlë tó *mázàbahù dò ka kùbho perè tì Kàgàwà tò dhu^c. ¹¹ Obhó tí, ndí hemé-dzà ð, pbàkùhání tó ádròdrò ale dò kamà ongónà òtsù iżá-azù nà Atdídò flá Ngari tì káttina ngari ð, ndíñ ndí ndabħà tì Kàgàwà tò, rí'í kà rí nzérengà uba ní perè tì. Pbétè, iżá-rgbóna nábbi ka kongónà àdà òwu kàzù ní kórò, igi pbanga rò rò. ¹² Ndí dhu-okú dò rò ní ndí ka kahò Yésù átò igi kigò rò rò, ndíñ pbìndà ale nu'o tì azùna nyí ní, rìlā Kàgàwà-nyíkpó 3.

^a12.26 Hág 2.6

^b13.5 Tðr 31.6,8; Yès 1.5

^b13.6 Zàb 118.6

^c13.10 Kà-tù ní, Pbàyàhúdí tó sòmà tó mändù i'í arí ale ràrò nzí àdà àlë'í pbàkrístò tñrò àlë kábana Yésù avè mèsalabħà dò dhu-nyutxi asota nábbi.

¹³ Nírò, dhu àkä nzá àlë rìngt Pbàèbrànìyà tó mändù-owù. Dhu àkä àlë ròwù àlë ùsò Yésù mändà, àzèmbè àlë kí àlë-itsì ònzì ka kí dhu-dzi òndù yà kändù itsìna ònzì ka kí dhu-dzi dhu bhéyi ròrò. ¹⁴ Obhó tí, yà adzì ɔ àlë kí' mbá ádzí rádù àdì pbanga nà, pbétù àlë kí ònena pbanga ní yà irà rífrà-tsí. ¹⁵ Nírò, Yésù-otù ɔ, dhu àkä àlë rùbho perè tí Kàgàwà tò dhu ní, kõvò ilè àlë kí bilinganà dhu. Kà-tí ní, dhu ràkä àlë ròngò kõvò ilè kpangba. ¹⁶ Ndírò, dhu àkä nzá nyádzò ídzìngta t'ónzita mà dzènàku ònzì nyí nyí nzínziku ɔ dhu mändà rò rò. Obhó tí, wò dhu bhéyi perè-tidò núbhò nyí nyí dhu ní ndí rádù Kàgàwà-idhè àbhù ríka ndí.

¹⁷ Dhu àkä nyöngò nyénda arí ale-tsì dhu irà, nyádù abádlí ife. Abádlí arí ndí nyödo, i èmí dhu i ròvoya ndí okúku dò rò i anzì kasù tó mákárù Kàgàwà-ònzì dhu-okú dò rò. Wò dhu bhéyi nyí nyönzì dhu dhu ní ndí rádù abádlí àbhù rònzì fiyó kasù dhèdhe nà, ìnzì i èhù ròrò. Obhó tí, èhù i i ròrò abádlí rí fiyó kasù ònzì dhu-nyutsì nyí nyábàna ídzì dhu tí dhu rí'í mbá.

¹⁸ Dhu àkä nyítsò nyí dòdká. Mä mä'ù wà dhu mä ràrì'í inè ídzì irèta nà, mä mózè mÿ'í ídzì mätsò nà kóró dhu-tsí ɔ nídhun. ¹⁹ Ma mítde nyí atdídò, dhu ràkä nyítsò nyí Kàgàwà-rò, ndíñ kábhù tí ima madu mä tíku ò tsákatsàkà.

Itsota

(Rom 15.30-32; Kôl 1.9-11; 1Pé 5.10-11)

²⁰ Kàgàwà arí ndí märàngà ibhò àlë tò. Kábhù àlë tó Ádràngbâle Yésù rìngbè ndí öve-bvù rò. Ndí Yésù ní ndí àlë tó ádràngbâ undataba, àlë i pbìndà támà tírò. Yà ndí neftu kázù-otù ɔ, Kàgàwà abhù àlë rùngbò àlë ndí mändà dhòdhóhdhónga tó ung'bòta ní. ²¹ Kàgàwà àkä ndàbhù nyí nyöngò ídzì dhu ònzì bilinganà, ndíñ nyí nyönzì tí kozè dhu. Kàkä ndàbhù nyíkpóna nòfò dhu ràkä àlë-nyutsì Yésù Krístò-otù ɔ. Ndí Yésù àkä ilèta nà dhòdhóhdhónganà. Àmìnà.

Bhàréwà ríku dòná rò andítá mà ovità mändà

²² Àbanínzó, ma mítde nyí itdè tí, dhu àkä nyöndù kókò fíkù ma mändí afíkù otsi tí obi ní òte-dzi òndù tí, ma mändí ka ídò tí fíkù nídhun. ²³ Ma mózè mòvò fíkù dhu ní, àlë t'adòna Tímòtewù ka kikòlò wà imbi ò rò dhu. Ní kápé irà àbhù tido ò tsákatsàkà, ní mä mádù ówu atdíkpá àbadhi mändà, mówù ngbókù àla.

²⁴ Óvì nyòvì nyénda arí ádròdrò ale kóró, Kàgàwà bhà kóró ngäkpà ale mändà. Ìtaliyà tó pbìri ɔ àlë t'adóna nòvì nyí átò.

²⁵ Kàgàwà àkä ndàso nyí kóró!